

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

του

ΜΑΜΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στο Διεθνές και Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο (LLM)

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου

Πάφος, Κύπρος

2014-2015

Υποβληθείσα στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφου

σε μερική εκπλήρωση

των απαιτήσεων για την απόκτηση

του Μεταπτυχιακού του

LLM

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Διπλωματική Εργασία του Μάμα Βασιλείου

Επιβλέπων Καθηγητής

Κωνσταντίνος ΓΕ. Αθανασόπουλος

Κοσμήτορας

Καθηγητής Αντώνης Μανιτάκης

Διευθυντής Προγράμματος

Καθηγητής Κωνσταντίνος ΓΕ. Αθανασόπουλος

Αφιέρωση

την εργασία αυτή την αφιερώνω
στους γονείς μου Αντρέα και Άννα,
την σύζυγο μου Μαρία καθώς και
στα τρία μου υπέροχα παιδάκια
Αντρέα, Γιώργο και Άννα

Ευχαριστίες

Καθ' όλη την διάρκεια της εκπόνησης της διατριβής μου, είχα την πολύτιμη βοήθεια του σεβαστού μου καθηγητή Κωνσταντίνου Αθανασόπουλου. Γι' αυτό αισθάνομαι την ανάγκη να του εκφράσω από την θέση μου αυτή τις θερμές μου και ειλικρινής ευχαριστίες

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή	σελ.9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Δίκαιο της ΕΕ	σελ.11
Α1.Η ερμηνεία των Δικαστηρίων της ΕΕ	σελ.11
Α2.Η σημασία του όρου Δικαστήριο της ΕΕ	σελ.12
Α3.Το Δίκαιο στην ΕΕ.....	σελ.13
Α4.Η αυτονομία του Δικαίου της Ένωσης	σελ.15
Α5.Η υπεροχή του Δικαίου της Ένωσης	σελ.16
Α6.Το Δικαιοδοτικό σύστημα της Ένωσης	σελ.17
Α7.Κατηγορίες Δικαιωμάτων στο Κοινοτικό Δίκαιο	σελ.18
Α8.Η αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών.....	σελ.20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Κοινοτικοί Δικαστές, Εισαγγελείς και Διαδικασία ενώπιον του Κοινοτικού Δικαστηρίου της ΕΕ	σελ.21
Β1.Δικαστές του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της ΕΕ	σελ.21
Β2.Θεσμός του Γενικού Εισαγγελέα στο Δικαστήριο της ΕΕ	σελ.23
Β3.Η ανεξαρτησία Δικαστών και Γενικών Εισαγγελέων	σελ.24
Β4.Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου της ΕΕ	σελ.25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Πρωτόκολλο του Δικαστηρίου της ΕΕ	σελ.27
Γ1.Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της ΕΕ	σελ.27
Γ2.Τροπολογίες στο Πρωτόκολλο του Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΕ ...	σελ.43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Προσφυγές, Αποφάσεις, Νομολογία, Θεμελιώδη Δικαιώματα και εξειδικευμένο Δικαστήριο της ΕΕ	σελ.47
Δ1.Άμεσες προσφυγές στα Δικαστήρια της ΕΕ	σελ.47
Δ2.Προδικαστικές αποφάσεις στα Δικαστήρια της ΕΕ	σελ.47
Δ3.Σημαντική απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΕ	σελ.48
Δ4.Μεταστροφή της Νομολογίας του Δικαστηρίου της ΕΕ.....	σελ.50
Δ5.Κυριότερα Θεμελιώδη Ατομικά Δικαιώματα τα οποία έχουν αναγνωριστεί από το Δικαστήριο της ΕΕ	σελ.52

Δ6.Νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ	σελ.54
Δ7.Εξειδικευμένο Δικαστήριο της ΕΕ.....	σελ.58
Συμπεράσματα	σελ.59
Βιβλιογραφία	σελ.61

Κυριότερες Συντομογραφίες

ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΔΔΔ	Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης
ΣΕΕ	Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣΛΕΕ	Συνθήκη Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΚΑΕ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας
ΣΕΚ	Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας
ΧΕΑΔ	Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΚΕΠΠΑ	Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Δικαστήριο είναι η Δικαστική αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε συνεργασία με τα Δικαστήρια των κρατών μελών, διασφαλίζουν την ομοιόμορφη ερμηνεία του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόκειται θεσμικό όργανο, το οποίο είναι πολύγλωσσο καθώς όλες οι επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να αποτελέσουν τη γλώσσα εκδίκασης κάποιας υπόθεσης. Το Δικαστήριο πρέπει να διασφαλίζει ότι η νομολογία του γίνεται γνωστή σε όλα τα κράτη μέλη. Από την ίδρυση τους, τα Δικαστήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν εκδόσει πέραν των 15000 αποφάσεων¹. Από τις 17/06/1997, η νομολογία των Δικαστηρίων της ΕΕ είναι προσβάσιμη σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω του δικτυακού ιστότοπου του Δικαστηρίου της ΕΕ. Στην βάση δεδομένων του συμπεριλαμβάνονται το πλήρες κείμενο των δικαστικών αποφάσεων, των γνωμοδοτήσεων του Δικαστηρίου, των γνωμοδοτήσεων του Γενικού Εισαγγελέα και των εντολών των δικαστηρίων της ΕΕ. Επιπρόσθετα μπορεί να γίνει αναζήτηση στη βάση δεδομένων χρησιμοποιώντας τον αριθμό της υπόθεσης, την ημερομηνία, το όνομα των διαδίκων, λέξεις αναφοράς στο κείμενο, κτλ. Όσο αφορά την βάση δεδομένων περιέχει περιλήψεις των αποφάσεων, πληροφορίες αναφορικά με τις αποφάσεις που δεν έχουν δημοσιευθεί στις συλλογές του δικαστηρίου και ανακοινώσεις στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης². Επιπρόσθετες βάσεις δεδομένων που σχετίζονται με τη νομολογία είναι οι εξής:

EUR-lex : Η νομική βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης μαζί με την νομολογία της ΕΕ σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

JURIFAST: Της Ένωσης Συμβουλίων Επικρατείας και Ανώτατων Διοικητικών Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περιέχει προδικαστικές αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως και τα αντίστοιχα προδικαστικά ερωτήματα των Δικαστηρίων των κρατών μελών (τα δεδομένα της βάσης αυτής λειτουργούν αλλά υπάρχουν μόνο στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα).

Επιπλέον, υπάρχουν εξειδικευμένες βάσεις δεδομένων σε κάποιους τομείς του δικαίου της ΕΕ, όπως:

JURE: Πρόκειται για βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και περιλαμβάνει νομολογία σχετικά με τη δικαιοδοσία με αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καθώς την αναγνώριση και την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων σε κράτος άλλο από το κράτος έκδοσής τους. Στη βάση αυτή συμπεριλαμβάνεται, η νομολογία σχετικά με τις συναφείς διεθνείς συμβάσεις (π.χ. Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 και του Λουγκάνο του 1988) ως επίσης και η νομολογία της ΕΕ και των κρατών μελών.

Caselex: Είναι ιδιωτική βάση δεδομένων η οποία είναι διαθέσιμη μόνο επί πληρωμή, και περιλαμβάνει νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποφάσεις των εθνικών ανωτάτων Δικαστηρίων των κρατών μελών σε έντεκα τομείς δικαίου³.

¹www.greekjustice.gr/TENIKA-ΠΕΠΙ-NΟΜΟΛΟΓΙΑΣ-KAI-ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ/article/325.Νομολογία%20Δικαστηρίου%20ΕΕ
Τελευταία ενημέρωση 07/10/2014- Ημερομηνία πρόσβασης 08/10/2014

²http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.3.10.html

³www.greekjustice.gr/TENIKA-ΠΕΠΙ-NΟΜΟΛΟΓΙΑΣ-KAI-ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ/article/325.Νομολογία%20Δικαστηρίου%20ΕΕ.

The Court is the judicial authority of the European Union, which in cooperation with the courts of the Member States shall ensure the uniform interpretation of the European Union law. It is an institution, which is multilingual because all the official languages of the European Union can be used in a litigation case. The Court must ensure that all Member States know the law. Since their foundation, the Courts of the European Union have issued more than 15000 decisions. Since June 17 1997, the case law of the EU Courts is accessible in all the official languages of the European Union through the website of the European Court of Justice. Its database includes the full text of the court decisions and opinions, the Attorney General's opinions and the EU court orders. Additionally, citizens can search the database using the case number, the date, the litigant names, words mentioned in the text, etc. Regarding the database, it contains summaries of the decisions, information about the decisions which have not been published in the court's collections and announcements published in the Official Journal of the European Union. Additional databases associated with the case are as follows:

EUR-lex: The legal database of the European Union together with the EU case law in all the official EU languages.

JURIFAST: Part of the Association of the Councils and the Supreme Administrative Jurisdictions of the European Union. It contains preliminary rulings of the European Union Court, as well as the corresponding questions of the Member States Courts (this database can only be operated in English and in French).

In addition, there are specialized databases in some areas of the EU law, such as:

JURE: It is a database of the European Commission, which includes a case law on jurisdiction in civil and commercial matters, including the recognition and enforcement of judgments given in a Member State and which must be applied in all of the EU Member States. On this basis, the law on relevant international conventions is included (e.g. Brussels Convention 1968 and Lugano Convention 1988), as well as, the case law of the EU and its Member States.

Caselex: It is a private database, which is only available for a fee, and includes a case law of the ECJ and decisions of the national supreme courts of the Member States in eleven areas of law.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Α1. Η ερμηνεία των Δικαστηρίων και του Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελείται από τρία δικαστήρια: Το Δικαστήριο, το Γενικό Δικαστήριο το οποίο ονομαζόταν πρωτοδικείο μέχρι και την Συνθήκη της Λισαβώνας και άρχισε να λειτουργεί 1988, καθώς επίσης και το Δικαστήριο και δημόσιας Διοίκησης το οποίο δημιουργήθηκε το 2004 και εξετάζει μόνο εσωτερικές διαφορές ανάμεσα στους υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Δικαστήριο είναι ανώτερο από το Γενικό Δικαστήριο, γιατί ασχολείται με υποθέσεις που αφορούν σημαντικά θέματα, μεταξύ των οποίων και θέματα συνταγματικής και πολιτικής φύσεως. Όσο αφορά το Γενικό Δικαστήριο οι αποφάσεις του υπόκεινται σε ανάρτηση ενώπιον του Δικαστηρίου. Επομένως στις περιπτώσεις που γίνεται αναφορά στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία προκύπτει από την ερμηνεία των Δικαστηρίων, η αναφορά αυτή τις περισσότερες φορές σχετίζεται με την νομολογία του Δικαστηρίου⁴. Με τον όρο «ερμηνεία» του δικαίου της Ένωσης, γίνεται αποσαφήνιση του σωστού τρόπου εφαρμογής του κρίσιμου κανόνα του ενωσιακού δικαίου από τους εθνικούς δικαστές, προκειμένου να αναφέρει την απόφαση του. Ερμηνεία πιθανό να ζητηθεί από ιδρυτικές συνθήκες και τα Πρωτόκολλα που τις συνοδεύουν, ως επίσης και για άλλες διεθνείς συμφωνίες που υπογράφει η Ένωση⁵, για μεικτές συμφωνίες οι οποίες υπογράφονται όσο από την κοινότητα όσο και από τα κράτη μέλη⁶. Η ερμηνεία πολύ πιθανό να αφορά και το άγραφο δίκαιο της Ένωσης, ιδίως τις γενικές αρχές δικαίου, οι οποίες είναι τμήμα των κοινών συνταγματικών παραδόσεων των κρατών μελών. Το ίδιο ισχύει επίσης και για τους κανόνες του δευτερογενούς ενωσιακού δικαίου. Δεν έχει καμιά σημασία εάν ο κανόνας του ενωσιακού δικαίου, για τον οποίο ζητείται η ερμηνεία, αναπτύσει αποτελέσματα ή όχι. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναλαμβάνει μόνον την ερμηνεία των κανόνων του ενωσιακού δικαίου, οι οποίοι έχουν σημασία σύμφωνα με την κρίση του εθνικού δικαστή και όχι για την εφαρμογή τους στην επίδικη απόφαση. Η εφαρμογή των κανόνων αυτών, όπως διατυπώθηκαν από το Δικαστήριο, ανήκουν στην σφαίρα εξουσίας του εθνικού δικαστή⁷.

⁴Neill Nugent, Επιμέλεια-Επίμετρο: Μενδρινού Μ.Μαρία, Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιστορία, Θεσμοί, Πολιτικές, Γ' πλήρως αναθεωρημένη έκδοση, σελ.307 με 311

⁵ΔΕΚ, 30.4.1974, Haegeman, 181/73, ελλΣυλλ 1974.245. Οι διεθνείς συνθήκες που συνάπτει η Ευρωπαϊκή Ένωση με τρίτες χώρες ή άλλους διεθνείς οργανισμούς δεν αποτελούν στην κυριολεξία ούτε πρωτογενές ούτε δευτερογενές δίκαιο της κοινότητας, αφού δεν καταρτίζονται από αρμόδιο θεσμικό όργανο της Ένωσης

⁶ΔΕΚ, 20.09.1990, Sevince, C-192/89, Συλλ 1990.1-3461

⁷Σαχπεκίδου Ρ. Ευγενία, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β' έκδοση, Εκδόσεις Σακκούλλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2013, σελ.634-635

Α2.Η σημασία του όρου Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η ανώτατη δικαστική εξουσία της κοινότητας και ερμηνεύει με ομοιομορφία και με κάθε συνέπεια την εξασφάλισι του σεβασμού του κοινοτικού δικαίου από όλα τα κράτη μέλη και τους πολίτων των μελών⁸.

Με τον όρο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εννοούμε το θεσμικό όργανο της Ένωσης, το οποίο ασκεί τη δικαιοδοτική εξουσία. Στην αναφερόμενη έννοια συμπεριλαμβάνεται το Δικαστήριο (πρώην Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων) το Γενικό Δικαστήριο (πρώην Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων) και ειδικευμένα Δικαστήρια. Αυτή την στιγμή ειδικευμένο Δικαστήριο είναι το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης (ΔΔΔ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν υπάρχει κανένας περιορισμός για να ιδρυθούν άλλα. Υπό την έννοια του θεσμικού οργάνου το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χρησιμοποιείται στο άρθρο 19 παρ. 1 ΣΕΕ.

Επιπρόσθετα με τον όρο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εννοούμε και το δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 19 παρ.2 πρώτο εδ. ΣΕΕ και στα άρθρα 251-253 ΣΛΕΕ. Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο ως δικαιοδοτικό όργανο διακρίνεται από το Γενικό Δικαστήριο (άρθρο 19 παρ. 2 δεύτερο εδ. και άρθρα 254 και 256 ΣΛΕΕ) ως και το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης.

Α3.Κεντρικό δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης

Σύμφωνα με τα πιο πάνω, ένα κεντρικό δικαιοδοτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι το Δικαστήριο, το Γενικό Δικαστήριο και τα ειδικευμένα Δικαστήρια τα οποία πιθανό να ιδρύονται σύμφωνα με την διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 257 ΣΛΕΕ. Τα πιο πάνω όργανα τα οποία είναι δικαιοδοτικά έχουν δοτές αρμοδιότητες και πρέπει να δρουν εντός των αρμοδιοτήτων που τους δίνονται από τις Συνθήκες (άρθρο 13 παρ. 2 ΣΕΕ).Επιπλέον κατά το άρθρο 19 παρ. 2 πρώτο εδ. της ΣΕΕ καθορίζει ότι το Δικαστήριο ως δικαιοδοτικό όργανο θα απάρτίζεται υποχρεωτικά από έναν δικαστή από κάθε κράτος μέλος, Επίσης θα επικουρείται από οκτώ εισαγγελείς, αριθμός ο οποίος μπορεί και να αυξηθεί σύμφωνα και με την διαδικασία του άρθρου ΣΛΕΕ. Όσο αφορά τις Θέσεις των γενικών εισαγγελέων προβλέπονται μόνο για το Δικαστήριο και όχι για το Γενικό Δικαστήριο και το ΔΔΔ⁹.

⁸Μουσις Νίκος, Ευρωπαϊκή Ένωση, δίκαιο, οικονομία, πολιτική, Ένατη αναθεωρημένη έκδοση, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2001,σελ.43

⁹Χριστιανός Α. Βασίλειος, Εισαγωγή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2010, 2011, Νομική Βιβλιοθήκη ΑΕΒΕ, σελ.70

Α3.Το Δίκαιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Το δίκαιο στην Ε.Ε δεν είναι κομμάτι του διεθνούς δικαίου, αλλά ούτε και πρόκειται για απλή αντιγραφή των καθιερωμένων συστημάτων του εθνικού δικαίου. Αφού η Ε.Ε δεν είναι μια απλή μορφή διεθνών σχέσεων, έτσι και το δίκαιο της όπως έχει διαμορφωθεί αντανακλά στα κυρίαρχα σε αυτήν συμφέροντα, αλλά και στην θέση της, η οποία είναι ειδική στα συστήματα θεσμών του σύγχρονου κόσμου. Όσο αφορά το διεθνές δίκαιο αυτό είναι παράλληλο με το εθνικό σύστημα. Το ευρωπαϊκό δίκαιο εκτός του ότι δεσμεύει τα κράτη μέλη, δεσμεύει και τους ίδιους τους πολίτες των κρατών μελών αφού απευθύνεται σε αυτούς άμεσα και δεσμευτικά. Δεν είναι περιορισμένο σε κανόνες και ρυθμίσεις αλλά είναι προσηλωμένο σε στόχους και επιδιώκει την πραγματοποίηση της ολοκλήρωσης. Γενικά το κοινοτικό δίκαιο δεν αντιστοιχεί στον ενωσιακό χαρακτήρα της ΕΕ. Δεν είναι ένα απλό άθροισμα ή κάποιο πολύπλοκο σύνολο εθνοκρατικών και διακρατικών κανόνων, νομικών κειμένων και συμφωνιών. Σημαντικό για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ότι δεν είναι κράτος παρόλο που διαθέτει νομοθετική, δικαστική ως εμπράγματη εξουσία¹⁰. Γενικότερα στόχος της κοινοτικής δράσης είναι να μειωθεί όσο περισσότερο γίνεται η απόσταση που χωρίζει τον απλό πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τα όργανα και τους θεσμούς της. Είναι ξεκάθαρο ότι η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Δικαίου δεν εξαρτάται από την διακριτική ευχέρεια των εθνικών κυβερνήσεων και των πολιτών. Η μη εφαρμογή του προκαλεί επιβολή κυρώσεων¹¹.

Όσο αφορά τον ευρωπαϊκό νόμο αυτός έχει τα χαρακτηριστικά της οδηγίας βάση του άρθρου 249 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής κοινότητας. Δεσμεύει όλα τα κράτη μέλη τα οποία απευθύνεται για την επιδίωξη του αποτελέσματος, αλλά όσο αφορά την επιλογή της μορφής και των μέσων αφήνει την όλη εξουσία στα κράτη μέλη¹².

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση αφού αποφασίζει για νομικές ασάφειες, οι οποίες έχουν θεσπιστεί είτε από πίεση για την επίτευξη συμφωνίας από τους νομοθέτες διαφορετικών αντιλήψεων οι οποίοι υποστήριζαν τα δικά τους εθνικά συμφέροντα¹³.

¹⁰Κοτζιάς Νίκος, Ευρωπαϊκή Ένωση: Ένα σύστημα εν τω γίνεσθε, Εκδόσεις Δελφίνι, Αθήνα 1995, σελ.91-93.

¹¹Κοιμτζόγλου Ελ. Ιωάννης, Στοιχεία Δημόσιου Δικαίου, Συνταγματικό και Διοικητικό Δίκαιο σε συνδυασμό με Διεθνές και Κοινοτικό Δίκαιο, Β Έκδοση, Εκδόσεις Σακκούλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2001, σελ.203-204

¹²Μαραβέγιας Ναπολέον, Τσινισιζέλης Μιχάλης, Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση, Οργάνωση και Πολιτικές, 50 χρόνια, Εκδόσεις Θεμέλιο, Βιβλιοθήκη Ευρωπαϊκών Θεμάτων 2007, σελ.226

¹³Μούσης Σ. Νίκος, Ευρωπαϊκή Ένωση, Δίκαιο – Οικονομία – Πολιτική, Δωδέκατη αναθεωρημένη έκδοση, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2008, σελ.55

Οι πηγές του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκονται πρώτα στην νομοθεσία της ευρωπαϊκής ένωσης, στις συνθήκες, στην ερμηνεία του δικαίου από τα ίδια τα δικαστήρια, στο διεθνές δίκαιο και τέλος στις γενικές αρχές δικαίου. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ύπαρξη της ευρωπαϊκής ένωσης είναι η έννομη τάξη¹⁴.

¹⁴Neill Nugent, Επιμέλεια-Επίμετρο :Μενδρινού Μ.Μαρία, Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιστορία, Θεσμοί, Πολιτικές, Γ' πλήρως αναθεωρημένη έκδοση, σελ.303

Α4.Η αυτονομία του δικαίου της ένωσης

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέφυγε πολύ γρήγορα στην θεωρητική κατασκευή της αυτονομίας της κοινοτικής έννομης τάξης ως και του κοινοτικού δικαίου. Έθεσε ως προτεραιότητα τις ιδιότητες του Κοινοτικού δικαίου, το γεγονός ότι παράγεται στο εσωτερικό μιας καινούργιας, αυτόνομης τάξης, ξεχωριστής από τις υπόλοιπες έννομες τάξεις των κρατών μελών. Η ιδιαίτερη αυτή έννομη τάξη διαθέτει πραγματικές εξουσίες, οι οποίες προέρχονται από τον περιορισμό των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών και την μετάβαση σε αυτήν ορισμένων εξουσιών τους. Σε ορισμένους τομείς το σύστημα δικαίου, δεν ισχύει μόνο για τα κράτη μέλη, αλλά και για τους πολίτες των κρατών μελών¹⁵. Για να πραγματοποιηθούν οι στόχοι της έννομης τάξης πρέπει να συνεχίσει να διατηρηθεί ο ιδιαίτερος χαρακτήρας αναφορικά με τα επί μέρους εθνικά δίκαια των κρατών μελών. Με την αυτονομία του ενωσιακού δικαίου επιδιώκεται η δημιουργία ενός σχεδόν συμπαγούς δικαικού συστήματος, το οποίο προχωρεί αυτοτελώς, και πέραν της σφαίρας της επιρροής των εθνικών αντίστοιχων και το οποίο εξελίσσεται σε μεγάλο βαθμό θεσμικής αυτάρκειας¹⁶. Γενικά η αυτονομία του δικαίου της Ένωσης διαφυλάσσεται σε κάθε ευλάβεια από το Δικαστήριο, κάτι το οποίο έχει επιβεβαιωθεί μετά από σημαντικές αποφάσεις του¹⁷.

¹⁵ΔΕΚ 15.07.1964, Costa/ENEL, 6/64, ελλΣυλλ 1954-1964.1191. Ενδεικτική εξέλιξη για την νομολογία του ΔΕΚ όσο αφορά την μετάβαση εξουσιών από τα κράτη μέλη προς την κοινότητα η οποία δεν υπήρχε σε παλαιότερη υπόθεση. Η έννοια της μετάβασης εξουσιών παρουσιάζει διαφορετικά ποιοτικά χαρακτηριστικά από την απλή ανάθεση των εξουσιών για την αυτονομία του ενωσιακού δικαίου βλεπ. Αναλυτικά Μπόσκοβιτς, σελ.8 επ. 24 επ.

¹⁶Σαχπεκίδου Ρ. Ευγενία, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β' έκδοση, Εκδόσεις Σακκούλλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη 2013, σελ.484

¹⁷ΔΕΚ, 14.12.1991, Γνωμοδότηση 1/91, Συλλ 1991.1-6079, σκέψη 35 επ. Lock, CMLRev 2011.1028 επ.

A5.Η υπεροχή του δικαίου της ένωσης

Οι σχέσεις του εθνικού και κοινοτικού δικαίου προέκυψαν με μεγάλη ένταση, όταν διαπιστώθηκε ότι μεγάλο κομμάτι του κοινοτικού δικαίου ξεφεύγει από τις παραδοσιακές αρχές του διεθνούς δικαίου και καθίσταται διαμέσου της άμεσης ισχύος του δίκαιο που εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση, από τις εθνικές αρχές και με πρώτα τα δικαστήρια των κρατών μελών. Η καταλυτική υπεροχή του κοινοτικού δικαίου εναντίον του εθνικού έχει αποτελέσει δημιούργημα στην νομολογία του ΔΕΚ, δεν θα ήταν όμως εφικτή, χωρίς την κατά κανόνα συνεργασία των εθνικών δικαστών.Κλασσική περίπτωση νομολογίας του ΔΕΚ και την υπεροχής του κοινοτικού δικαίου είναι η απόφαση σταθμός Costa/ENEL¹⁸.

¹⁸Σαχπεκίδου Ρ. Ευγενία, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β' έκδοση, Εκδόσεις Σακκούλλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη 2013, σελ.501. (ΔΕΚ, 15.7.1964, 6/64, ελλΣυλλ 1954-1964.1191 επ. Η υπόθεση αυτή είχε ως αφετηρία προδικαστικό ερώτημα δικαστή του Μιλάνου)

Α6.Το δικαιοδοτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οι δικαστικές διαμάχες που προκαλούνται στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι μεταξύ άλλων οι διαφορές ανάμεσα των κρατών μελών και οργάνων, κρατών μελών και ιδιωτών, οργάνων και ιδιωτών κ.λπ. Κάποιες από τις αναφερόμενες διαφορές εμφανίζουν συγγένεια προς το διεθνές δίκαιο, κάποιες άλλες έχουν χαρακτηριστικά συνταγματικού ή διοικητικού δικαίου, και άλλες οδηγούν τις αρχές σε ιδιωτικό δίκαιο. Από την ημέρα ίδρυσης των κοινοτήτων το κοινοτικό θεσμικό σύστημα απέκλεισε από την αρχή τις περιπτώσεις επίλυσης των ποικίλων αυτών αντιδικιών μέσω των προσφυγών σε *ad hoc* δικαστήρια ή και σε διαιτητικά δικαστήρια¹⁹. Η έννομη προστασία στην κοινότητα προερχόταν πρόσφατα από τα τρία κοινοτικά δικαστήρια, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ), το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΠΕΚ) και το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΔΔ). Βάση του άρθρου 220 ΣΕΚ το ΔΕΚ και το ΠΕΚ ύστερα από την συνθήκη της Νίκαιας, πέραν του πλαισίου των αρμοδιοτήτων τους, την διατήρηση του δικαίου σύμφωνα με την ερμηνεία ως και την εφαρμογή της παρούσας συνθήκης, η αναφορά είχε και δύο συνέπειες. Αρχικά αναγνώριζε ότι οι αρμοδιότητες του ΔΕΚ και των υπόλοιπων οργάνων, είναι αυστηρά περιορισμένες από την Συνθήκη και δεν μπορούν να περιοριστούν. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι, η δέσμευση για την τήρηση του δικαίου συνεπαγόταν ότι η Κοινότητα ως «Κοινότητα δικαίου», με αντιστοιχεία προς το «κράτος δικαίου» έχει με άλλα λόγια, ως θεμέλιο της το δίκαιο²⁰. Κατά την ΔΕΚ «... η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα είναι μία κοινότητα δικαίου, στην οποία ούτε τα κράτη μέλη ούτε τα θεσμικά όργανα διαφεύγουν τον έλεγχο της συμφωνίας των πράξεων τους προς τον βασικό καταστατικό χάρτη που αποτελεί συνθήκη»²¹.

¹⁹Για την έννομη προστασία στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες βλ. Rasmussen, τόμος τριάντα χρόνια κοινοτικού δικαίου, σελ.165 επ.

²⁰Σαχπεκίδου Ρ. Ευγενία, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β' έκδοση, Εκδόσεις Σακκούλλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη 2013, σελ.516-517

²¹ΔΕΚ, 23.4.1986, Les Verts/Κοινοβουλίου, 294/83, Συλλ 1986.1339, σκέψη 23

Α7.Κατηγορίες δικαιωμάτων στο Κοινοτικό Δίκαιο

Στο κοινοτικό δίκαιο αναγνωρίζει τρεις κατηγορίες δικαιωμάτων, τα πολιτικά, τα κοινά και τα θεμελιώδη, τα οποία επιφυλάσσουν διαφορετική νομική μεταχείριση²². Θεμελιώδη μπορούμε να αναφέρουμε τα δικαιώματα τα οποία είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένα με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η οποία και εξελίσσεται συνεχώς ανάλογα όμως και με τις επικράτουσες κοινωνικές αντιλήψεις²³. Τα θεμελιώδη δικαιώματα πρέπει να απονέμονται χωρίς καμιά απολύτως διάκριση σε όλους, αφού δεν χρήζουν καμιάς εξειδίκευσης από τον κοινοτικό νομοθέτη. Με πιο απλά λόγια, το επίπεδο προστασίας τους είναι το πιο υψηλό και σε καμιά περίπτωση, δεν επιτρέπεται να υποβαθμιστεί²⁴. Πολιτικά είναι τα δικαιώματα τα οποία έχουν σύνδεση με την ιδιότητα πολίτη της Ένωσης²⁵, που κατά την νεότερη νομολογία του Δικαστηρίου, έχει θεσπιστεί για να αποτελέσει «το βασικό καθεστώς των υπηκόων των κρατών μελών»²⁶. Να αναφερθεί ότι για τους φορείς των πολιτικών δικαιωμάτων έχουν την ίδια αξία με εκείνη των θεμελιωδών και η όλη ερμηνεία τους, τους ίδιους κανόνες, διεκδικώντας μάλιστα και ανάλογου βαθμού εμπλοκή κοινοτικού δικαστή.

²²C.HILSON, What's in a right? The relationship between Community, fundamental and citizenship rights in EU law, ELRev. 2004,σελ.646-649

²³Ο όρος «θεμελιώδη δικαιώματα» προκρίνεται ανάμεσα του ιδεολογικά φορτισμένου από την πλευρά του φυσικού δικαίου όρου «ανθρώπινα δικαιώματα» που περισσότερο χρησιμοποιείται στα διεθνή κείμενα. Βλ. Α. ΜΑΝΕΣΗΣ, Συνταγματικά δικαιώματα Α' Ατομικές ελευθερίες, 1981, σελ.15-16

²⁴Τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν πρέπει να συγχέονται με τις θεμελιώδεις κοινοτικές ελευθερίες, δηλαδή την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων(άρ.23 επ.ΣΕΚ), την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων (άρ. 39 επ. ΣΕΚ), την ελεύθερη εγκατάσταση (άρ. 43 επ. ΣΕΚ), την ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών (άρ. 49 επ. ΣΕΚ) ως και την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων (άρ. 56 επ. ΣΕΚ).Τα θεμελιώδη δικαιώματα ως και οι θεμελιώδεις κοινοτικές ελευθερίες είναι στην ίδια βαθμίδα, όπως ξεκάθαρα αναφέρει η μέθοδος παράλληλης αξιολόγησης στην οποία υποβάλλονται από το ΔΕΚ, βλ. ΓΕ StixHackl 18.03.2004, C-36/02 Omega Spielhallen and Automatenaufstellungs GmbH, Συλλογή 2004, σ.1-9609, σημείο 49.

²⁵Ο όρος « ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης » έχει πρόκριση έναντί του όρου «Ιθαγένεια της Ένωσης » που χρησιμοποιείν η ελληνική εκδοχή του άρ. 17 παρ. 1 ΣΕΚ ως νομικά πιο ακριβής για το αδόκιμο του όρου «Ιθαγένεια της Ένωσης »βλ. ΔΑΓΓΟΓΛΟΥ, Βασικά στοιχεία της Συνθήκης του Μάαστριχ, 1993, σελ.40

²⁶ΔΕΚ 17.09.2002, C-413/99 Baumbast και R. Συλλογή 2002, σελ.1-7091, σκέψη 82,ΔΕΚ 23.03.2004, C-138/02 Collins, Συλλογή 2004, σ.1-2703, σκέψη 61

Όσο αφορά τα κοινά είναι τα δικαιώματα που δεν ανήκουν σε οποιαδήποτε από τις προηγούμενες κατηγορίες και είναι τα περισσότερα. Προέρχονται από τις διατάξεις του πρωτογενούς ως και του παράγωγου κοινοτικού δικαίου, και αναφέρουν ως φορέα τους άλλοτε κάθε πρόσωπο και άλλοτε μία ομάδα. Το κυριότερο είναι ότι ασκούνται βάση των όρων της κάθε φορά ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας, η οποία πιθανό να προβλέψει ακόμα και την κατάργησή τους. Με πιο απλά λόγια δεν τυγχάνουν εφαρμογής οι κανόνες ερμηνείας των θεμελιωδών και των πολιτικών δικαιωμάτων, ενώ ο έλεγχος που ασκείται από τον κοινοτικό δικαστή πολύ πιθανό να είναι οριακός ένεκα των παραβιάσεων τους από κοινοτικά όργανα²⁷.

²⁷Λεντζής Δ. Δημοσθένης, Η πρόσβαση στα έγγραφα των Κοινοτικών οργάνων, Δημοσιεύματα διεθνούς οικονομικού και ευρωπαϊκού δικαίου 9, Εκδόσεις Σακκούλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2008, σελ 134

Α8.Η αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών

Παρόλο που δεν αναφέρεται ρητά μέσα στο κείμενο της συνθήκης, η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών είναι ο χώρος της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης και αυτό αποτελεί την κυριότερη δικαιολόγηση για την ύπαρξη του. Από την αρχή το δικαστήριο έθεσε ως βάση του την νομολογία και σε κάποιους άλλους τομείς του κοινοτικού δικαίου, όπως για παράδειγμα στα θέματα των θεμελιωδών ελευθεριών της Κοινότητας²⁸. Όσο αφορά το πεδίο το οποίο καλύπτεται σήμερα από τον ΧΕΑΔ, η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης έχει αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο μέσα από την νομολογία του Δικαστηρίου. Εμφανίζεται κυρίως ως εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να δείχνουν τα κράτη μέλη προς τις έννομες τάξεις, και πρώτα στα δικαιικά συστήματα ως και στις δικαστικές αποφάσεις των άλλων κρατών μελών²⁹. Μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορούν να γίνουν αποκλείσεις από την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης οι οποίες μάλιστα καταγράφουν τα ίδια τα νομοθετικά κείμενα της ένωσης³⁰. Όσο αφορά την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων, είναι η κεντρική έννοια μέσα από την οποία αναπτύσσεται η καλύτερη πρόσβαση στην δικαιοσύνη³¹.

²⁸Βλ. υπόθεση Cassis de Dijon, ΔΕΚ 20.2.1979, Rewe, 120/78, ελλΣυλλ 1979.321, σκέψη 8.

²⁹Roben, Grabitz/Hilf/Nettesheim, Art.67 AEUN, αριθμός 105

³⁰Βλ. για την αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, μεταξύ πολλών άλλων, ΔΕΚ, 27.4.2004, Turner, C-159/02, Συλλ. 2004.1-3565, σκέψη 24, 15.2.2007, Λεχουρίτου

³¹Σαχπεκίδου Ρ. Ευγενία, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β' έκδοση, Εκδόσεις Σακκούλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2013, σελ.315

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Κοινοτικοί Δικαστές, Εισαγγελείς και Διαδικασία Ενώπιον του Κοινοτικού Δικαστηρίου της ΕΕ

B1. Δικαστές του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της ΕΕ

Σύμφωνα με το άρθρο 253 ΣΛΕΕ, όλοι οι δικαστές διορίζονται μετά από κοινή συμφωνία η οποία γίνεται από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών ανάμεσα σε προσωπικότητες που παρέχουν εγγύηση ανεξαρτησίας και στις χώρες τους συγκεντρώνουν όλες εκείνες τις προϋποθέσεις για τον διορισμό στα ανώτατα δικαστικά αξιώματα ή είναι νομικοί αναγνωρισμένου κύρους. Στην συνθήκη της Λυσαβώνας και συγκεκριμένα το άρθρο 253 συμπληρώθηκε με ένα προταταρτικό στάδιο σύμφωνα με το οποίο, κατά το νέο άρθρο 255, πριν από την διενέργεια των διορισμών οι οποίες γίνονται από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών, η όλη επάρκεια των υποψηφίων πρέπει να εξετάζεται από επταμελή επιτροπή η οποία θα απαρτίζεται από πρώην δικαστές της ΕΕ, δικαστές των εθνικών ανωτάτων δικαστηρίων καθώς επίσης και νομομαθείς αναγνωρισμένου κύρους, ένας εκ των οποίων προτείνεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Στην πραγματικότητα υπάρχει απόσταση, ως προς το πνεύμα τουλάχιστο, μεταξύ των διατάξεων της συνθήκης και της πραγματικότητας. Πρώτον, εκτός από την τυπική διατύπωση ότι ο διορισμός γίνεται « με κοινή συμφωνία από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών », όπου κάθε χώρα δικαιούται να διορίσει ένα δικαστή για το δικαστήριο της ΕΕ και ένα δικαστή για το Γενικό Δικαστήριο. Οι διορισμοί αυτοί γίνονται αμέσως αποδεκτοί. Δεύτερον, όταν οι κυβερνήσεις προβαίνουν στις επιλογές, δεν δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την πείρα των υποψηφίων δικαστών ως επίσης και τα δικαστικά τους προσόντα, αλλά αναζητούν μόνο ένα καλό ιστορικό επαγγελματικής δραστηριότητας και δημόσιας υπηρεσίας. Δεν υπάρχουν οποιαδήποτε στοιχεία που να μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι διορισμοί έχουν «πολιτικό» χαρακτήρα, όπως συμβαίνει με τους διορισμούς των δικαστών που γίνονται από το Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών, αλλά όσο αφορά την ακεραιότητα και το αίσθημα ασφάλειας πρόκειται για σημαντικές ιδιότητες που έχουν σχέση με την δικαστική ιδιότητα. Κατά τον διορισμό του ο δικαστής είναι προσωπικότητα με αναγνωρισμένη νομική κατάρτηση και έχει να επιδείξει σίγουρα δικαστικό, κυβερνητικό η ακαδημαϊκό έργο στην χώρα καταγωγής του. Στις καλύτερες περιπτώσεις, έχει ασκήσει δικαστικό έργο αλλά για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Τρίτον, γιατί τα μεγαλύτερα κράτη της ΕΕ εξασφαλίζουν μία θέση από τους οκτώ εισαγγελείς.

Οι δικαστές εκλέγουν από μόνοι τους τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου για ένα διάστημα τριών ετών. Τα καθήκοντα του προέδρου είναι να παρακολουθεί και να επιβλέπει την όλη πορεία του έργου του Δικαστηρίου αναθέτοντας τις υποθέσεις στα τμήματα του Δικαστηρίου και διορίζοντας δικαστές εισηγητές στις υποθέσεις. Ο

Πρόεδρος έχει εξουσία μετά από αίτημα κάποιου μέλους, να διατάζει την αναστολή κοινοτικών μέτρων ως και την λήψη προσωρινών μέτρων τα οποία θεωρεί ενδεδειγμένα³².

Το Δικαστήριο ετοιμάζει τον κανονισμό της διαδικασίας του. Ο κανονισμός αυτός στην συνέχεια πρέπει να εγκριθεί από το Συμβούλιο το οποίο και αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία και σύμφωνα με το άρθρο 223 της ΣΕΚ, όπως αυτό τροποποιήθηκε στην Συνθήκη της Νίκαιας³³.

Τους δικαστές επικουρούν κατά την άσκηση των καθηκόντων και οκτώ εισαγγελείς.

³²Neill Nugent, Επιμέλεια-Επίμετρο :Μενδρινού Μ.Μαρία, Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιστορία, Θεσμοί, Πολιτικές, Γ' πλήρως αναθεωρημένη έκδοση, σελ.311-312

³³Αθανασόπουλος Γ. Κωνσταντίνος, Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Βασικές έννοιες και οριοθετήσεις, Φιλοσοφία της Ένωσης, Ρυθμίσεις περί Ευρωπαϊκής Ένωσης, Διεύρυνση και εμβάθυνση, Σχέσεις Δικαίου Ευρωπαϊκής Ένωσης και Εθνικού Δικαίου, Οι επί μέρους Πολιτικές, Τόμος Α' Νέα έκδοση, Αθήνα 2008, σελ. 78

B2.Θεσμός του Γενικού Εισαγγελέα στο Δικαστήριο της ΕΕ

Όσο αφορά το λειτούργημα του δικαστή είναι πού κατανοητό και αυτό συνίσταται με την άσκηση jurisdiction, αυτό όμως του γενικού εισαγγελέα χρειάζεται κάποιες εξηγήσεις. Ο γενικός εισαγγελέας δεν συμμετέχει στις διασκέψεις και στις ψηφοφορίες αλλά ούτε και στην λήψη αποφάσεων. Έχει εξουσία να ανακοινώνει δημόσια, πάντα με αμεροληψία και ανεξαρτησία, προτάσεις επί των υποθέσεων οι οποίες θα είναι δικαιολογημένες, αφού κατά τον Οργανισμό του Δικαστηρίου χρειάζεται η παρέμβαση του.

Γενικά ο θεσμός του γενικού εισαγγελέα για το Δικαστήριο είναι πολύ σημαντικός. Από την αρχή της λειτουργίας του Δικαστηρίου οι γενικοί εισαγγελείς είχαν επηρεάσει την διαμόρφωση της νομολογίας. Οι δικαιολογημένες προτάσεις πριν την σύσκεψη αποτελούσαν επιπρόσθετη εγγύηση για τους διάδικους στο γεγονός ότι η επιχειρηματολογία τους, λήφθηκε υπόψη αλλά και εξετάστηκε πριν την έκδοση της τελικής απόφασης.

Όπως οι δικαστές έτσι και οι γενικοί εισαγγελείς του Δικαστηρίου επιλέγονται μέσα από προσωπικότητες με πλήρη εγγύηση ανεξαρτησίας, αφού πρώτα πληρούν όλες τις προϋποθέσεις για τον διορισμό στις χώρες τους στα ανώτατα δικαστικά αξιώματα ή είναι νομικοί αναγνωρισμένου κύρους. Διορίζονται με κοινή συμφωνία απά τα κράτη μέλη αρχικά για περίοδο έξι ετών και μετά από διαβούλευση με την επιτροπή 255 ΣΛΕΕ, η οποία εξετάζει και στην συνέχεια γνωμοδοτεί για την επάρκεια του υποψηφίου.

Κάθε τρία έτη γίνεται μερική ανανέωση των γενικών εισαγγελέων, πάντοτε σύμφωνα με τους όρους οι οποίοι προβλέπονται από τον Οργανισμό του Δικαστηρίου. Ο επαναδιορισμός των γενικών εισαγγελέων επιτρέπεται³⁴.

Γενικά καθήκον του Γενικού Εισαγγελέα είναι αμέσως μόλις του χρεωθεί μία υπόθεση, πρέπει να την διερευνήσει διεξοδικά σε όλα τα θέματα που την αφορούν, αφού πρώτα λάβει υπόψη την σχετική νομοθεσία να παρουσιάσει τις δικαιολογημένες προτάσεις τους στο Δικαστήριο. Οι προτάσεις αυτές περιέχουν συνήθως παρατηρήσεις αναφορικά με τα σημαντικά σημεία της υπόθεσης, όπως την αξιολόγηση της νομοθεσίας της ΕΕ που σχετίζεται με την υπόθεση μαζί με τις νομικές λύσεις που προτείνουν³⁵.

³⁴Χριστιανός Α. Βασιλείος, Εισαγωγή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2010, 2011, Νομική Βιβλιοθήκη ΑΕΒΕ, σελ.70

³⁵Neill Nugent, Επιμέλεια-Επίμετρο :Μενδρινού Μ.Μαρία, Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιστορία, Θεσμοί, Πολιτικές, Γ' πλήρως αναθεωρημένη έκδοση, σελ.312

B3.Η ανεξαρτησία δικαστών και γενικών εισαγγελέων

Ως υπερεθνικά τα τρία δικαστήρια της ευρωπαϊκής ένωσης περιβάλλονταν από την ημέρα της ίδρυση τους με αυστηρότατες εγγυήσεις οι οποίες αφορούσαν την διαφύλαξη της ανεξαρτησίας των μελών τους. Η ανάγκη αυτή κυριάρχησε μετά την Μεταρρυθμιστική Συνθήκη (άρθρα 19 (2) ΣΕΕ/Λ και 253 ΣΛΕΕ) και εξηγεί αρκετά σημεία τόσο της συγκρότησης όσο και την λειτουργίας των δικαιοδοτικών οργάνων από την ημέρα καταβολής των Κοινοτήτων. Οι δικαστές και οι γενικοί εισαγγελείς έχουν προστασία από τις προσπάθειες επηρεασμού του έργου τους, οι οποίες πιθανό να προέρχονται από τα ίδια κράτη μέλη ή ακόμα και τρίτες χώρες, από άλλους διεθνείς οργανισμούς, τα άλλα θεσμικά όργανα, από ισχυρούς, πολιτικά, οικονομικά κ.λπ ιδιώτες οι οποίοι να προέρχονται από τα κράτη μέλη ή και τρίτες χώρες. Η κυριότερη εγγύηση της ανεξαρτησίας τους είναι στο ότι η θητεία τους δεν παύει παρά μόνον κατόπιν θανάτου, παραίτησης ή απαλλάγης του δικαστή ή γενικού εισαγγελέα από τα καθήκοντα του. Η τελευταία περίπτωση η οποία είναι σπάνια εφαρμόζεται μόνον στις περιπτώσεις στις οποίες ο δικαστής ή ο γενικός εισαγγελέας δεν ανταποκρίνεται στα καθήκοντα του λόγω προσωπικών αιτιών, σοβαρής και μακρόχρονης ασθένειας, και περιβάλλεται σε αυστηρές διαδικαστικές προϋποθέσεις. Οι δικαστές και οι γενικοί εισαγγελείς απολαμβάνουν ετεροδικίας για τις αποφάσεις τους κατά την διάρκεια της θητείας τους, αφού και οι ίδιοι είναι υποχρεωμένοι να σέβονται τις απαιτήσεις της θέσης τους με εντιμότητα και διακριτικότητα ακόμα και μετά τη λήξη της θητείας τους. Δεν επιτρέπεται να ασκούν οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή να αναλαμβάνουν δικαιοδοτικό έργο άλλων δικαστηρίων. Γενικά η μοναδικότητα των δικαστηρίων της ένωσης δεν αφήνει και πολλά περιθώρια επαγγελματικής ανέλιξης, επιτρέποντας ακόμα πιο μεγάλη ευελιξία και ανεξαρτησία τις αποφάσεις τους. Τέλος τα δικαστήρια καταρτίζουν από μόνα τους, τους κανονισμούς της διαδικασίας τους³⁶.

³⁶Σαχπεκίδου Ρ. Ευγενία, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β' έκδοση, Εκδόσεις Σακκούλλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2013, σελ.526-527

B4.Η διαδικασία ενώπιον των Δικαστηρίων της ΕΕ

Το δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικάζει υποθέσεις που έχουν σχέση με την εφαρμογή του Νομικού δικαίου είτε από κράτη είτε και από πολίτες³⁷.

Το μεγαλύτερο μέρος των εργασιών των δύο Δικαστηρίων της ΕΕ γίνεται σε αρκετά μεγάλο βαθμό χωρίς οποιαδήποτε δημοσιότητα, με την ανταλλαγή εγγράφων η οποία γίνεται μεταξύ των υπαλλήλων του Δικαστηρίου και των ενδιαφερόμενων μερών. Στις περιπτώσεις που διεξάγεται δημόσια συνεδρίαση δεν συμβαίνουν πολλά. Προτού εξεταστούν όλες οι λεπτομέρειες και οι διαφοροποιήσεις παρουσιάζεται μία συνοπτική περιγραφή του τρόπου με τον οποίο οι υποθέσεις που είναι αποτέλεσμα άμεσης προσφυγής (συνήθως είναι οι σημαντικότερες υποθέσεις όσο αφορά την παραγωγή σημαντικής νομολογίας) διοχετεύονται μέσω του Δικαστηρίου, παραθέτοντας την εξέλιξη της διαδικασίας ενώπιον του.

Μαζεύονται τα σχετικά έγγραφα και οι αποδείξεις. Σε πολύπλοκες υποθέσεις όπως την ύπαρξη καρτέλ είναι πιθανό να μαζευτούν ακόμα και χιλιάδες μεμονομένα αποδεικτικά στοιχεία. Αυτό συμβαίνει περισσότερο στο Γενικό Δικαστήριο παρά στο Δικαστήριο, και είναι πιθανό να αναλάβει ενεργητικό ρόλο στην συγκέντρωση των απόψεων και των πληροφοριών των διάδικων μερών. Στην περίπτωση αυτή πιθανό να ζητηθεί η διενέργεια ανακριτικών πράξεων με την παρουσίαση προφορικών και έγγραφων αποδείξεων. Όταν όμως αφορά την έκδοση προδικαστικής απόφασης η όλη διαδικασία είναι πολύ διαφορετική. Το εθνικό δικαστήριο που παραπέμπει την υπόθεση στο δικαστήριο απαραίτητα θα υποβάλει και την περίληψη της υπόθεσης μαζί με όλα τα συναφή πραγματικά περιστατικά, όπως την δήλωση αναφορικά με το νομικό ζήτημα ως και το ερώτημα προς το δικαστήριο.

Σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να γίνει και δημόσια ακρόαση της υπόθεσης στην οποία παρουσιάζονται τα βασικά στοιχεία της υπόθεσης, τα διάδικα μέρη μπορούν να αναφέρουν προφορικά της απόψεις τους και τόσο οι δικαστές όσο και οι γενικοί εισαγγελείς μπορούν να υποβάλουν τις ερωτήσεις τους.

Μετά την δημόσια ακρόαση, ο γενικός εισαγγελέας ο οποίος έχει αναλάβει την υπόθεση την εξετάζει διεξοδικά. Μαζί με το προσωπικό του διερευνούν όλη την συναφή νομοθεσία της ΕΕ, και τελικά λαμβάνουν μίαν απόφαση την οποία θεωρούν νομικά ορθή. Εν συνεχεία ο γενικός εισαγγελέας παρουσιάζει τις προτάσεις του σε δημόσια ακρόαση του δικαστηρίου.

³⁷Σημειώσεις μαθήματος Ο.Ν.Ε και Οικονομική Δικακυβέρνηση (LLM590) με καθηγητή τον Ναπαλέων Μαραγιέβια ημερομηνίας 11/10/2014

Ακολουθώντας ενεργώντας σύμφωνα με τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα και με γνώμονα το πλάνο που έχει καταρτίσει ο δικαστής εισηγητής, το δικαστήριο αποφασίζει για την απόφαση του. Οι διασκέψεις είναι μυστικές και όταν υπάρχει διαφωνία, η απόφαση λαμβάνεται κατά πλειοψηφία. Όλες οι αποφάσεις υπογράφονται από τους δικαστές που συμμετείχαν στην υπόθεση. Δεν επιτρέπεται η δημοσίευση οποιασδήποτε γνώμης της μειοψηφίας³⁸.

³⁸Neill Nugent, Επιμέλεια-Επίμετρο: Μενδρινού Μ.Μαρία, Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιστορία, Θεσμοί, Πολιτικές, Γ' πλήρως αναθεωρημένη έκδοση, σελ.313-314

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Πρωτόκολλο του Δικαστηρίου της ΕΕ

Γ1.Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη, συμφώνησαν στις πιο κάτω διατάξεις, οι οποίες είναι προσαρμοσμένες στην Συνθήκη για την θέσπιση του Συντάγματος της Ευρώπης και στην Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, με σκοπό να δημιουργήσουν τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο οποίος προβλέπεται από το άρθρο 3-381 του Συντάγματος.

Κατά το άρθρο 1 το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει συγκροτηθεί και λειτουργεί σύμφωνα με το σύνταγμα, την Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας καθώς επίσης και του παρόντος Οργανισμού.

Όσο αφορά την υπηρεσιακή κατάσταση των Δικαστών και των Γενικών Εισαγγελέων σχετικά είναι τα άρθρα από 2 μέχρι και 8.

Το άρθρο 2 μας αναφέρει ότι οι δικαστές πριν αναλάβουν τα καθήκοντα τους, ορκίζονται σε δημόσια συνεδρίαση ενώπιον του δικαστηρίου, ότι θα ασκούν τα καθήκοντα τους με συνείδηση, με πλήρη αμεροληψία και δεν θα παραβιάζουν το απόρρητο των διασκέψεων.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 οι δικαστές απολαύουν ετεροδικίας ακόμα και μετά την λήξη των καθηκόντων τους για όσα εξέφρασαν εγγράφως ή προφορικά, υπό την επίσημη ιδιότητα τους. Σε περίπτωση όμως που το δικαστήριο συνεδριάζει με ολομέλεια δυνατόν να άρει την ετεροδικία. Όταν όμως η απόφαση αφορά μέλος του Γενικού Δικαστηρίου ή ειδικευμένου Δικαστηρίου, τότε το Δικαστήριο αποφασίζει ύστερα από διαβούλευση με το οικείο δικαστήριο. Εάν μετά την άρση της ετεροδικίας ασκηθεί ποινική δίωξη κατά οποιουδήποτε Δικαστή, τότε ο δικαστής αυτός δύναται να δικαστεί, σε κράτος μέλος μόνο από αρχή η οποία δικάζει δικαστές οι οποίοι ανήκουν στο ανώτατο εθνικό δικαστήριο. Τα άρθρα 11 μέχρι και 14 ως και το άρθρο 17 του Πρωτοκόλλου αναφορικά με τα προνόμια και τις ασυλίες της Ένωσης εφαρμόζονται επί των δικαστών, των γενικών εισαγγελέων, των γραμματέων και των βοηθών εισηγητών του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την επιφύλαξη όμως των διατάξεων του πρώτου, δεύτερου και του τρίτου εδαφίου του παρόντος άρθρου, οι οποίες αφορούν την ετεροδικία των δικαστών³⁹.

³⁹Σκανδάμης Ν.,Ευρωπαϊκό Δίκαιο, κείμενα, 2. Πολιτικά θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2005, σελ.221-238

Κατά το άρθρο 4 οι δικαστές απαγορεύεται να ασκούν κανένα πολιτικό ή διοικητικό λειτούργημα. Απαγορεύεται επίσης να ασκούν οποιαδήποτε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα, αμειβόμενη ή μη εκτός και αν το συμβούλιο επιτρέψει κατ'εξαίρεση με ευρωπαϊκή απόφαση, εκδιδόμενη με απλή πλειοψηφία. Κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους επισήμως έχουν υποχρέωση να τηρούν, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ως και την λήξη τους όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το λειτούργημα τους, με πρώτα τα καθήκοντα της εντιμότητας και της διακριτικότητας ως προς την αποδοχή, μετά την λήξη αυτή, ορισμένων θέσεων ή και πλεονεκτημάτων. Εάν υπάρχει οποιαδήποτε αμφιβολία αποφασίζει το Δικαστήριο. Στις περιπτώσεις που η απόφαση αφορά τα μέλη του Γενικού δικαστηρίου ή ειδικευμένου δικαστηρίου, το δικαστήριο αποφασίζει ύστερα από διαβούλευση με το οικείο δικαστήριο.

Το άρθρο 5 μας αναφέρει ότι τα καθήκοντα του δικαστή λήγουν με παραίτηση με εξαίρεση τις περιπτώσεις τακτικής ανανέωσης και απεβίωσης. Σε περίπτωση παραίτησης δικαστή η επιστολή παραίτησης διαβιβάζεται απευθείας στον Πρόεδρο του Δικαστηρίου με σκοπό να προωθηθεί στον Πρόεδρο του Συμβουλίου. Με την κοινοποίηση αυτή, η θέση είναι κενή. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις του άρθρου 6, κάθε δικαστής θα συνεχίζει να ασκεί τα καθήκοντα του μέχρι να αναλάβει ο διάδοχος του.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 οι δικαστές δεν απαλλάσσονται από τα καθήκοντα τους, ούτε και κηρύσσονται έκπτωτοι του δικαιώματος τους για συνταξιοδότηση ή άλλων πλεονεκτημάτων, εκτός και αν υπάρχει ομόφωνη απόφαση των δικαστών ως και των γενικών εισαγγελέων του Δικαστηρίου, ότι δεν ανταποκρίνονται στις απαιτούμενες προϋποθέσεις και υποχρεώσεις της θέσης αυτής που απορρέουν από το αξίωμα τους. Στις συσκέψεις αυτές δεν μετέχει ο ενδιαφερόμενος δικαστής. Στις περιπτώσεις που ο δικαστής είναι μέλος του Γενικού Δικαστηρίου ή ειδικευμένου δικαστηρίου, το δικαστήριο αποφασίζει ύστερα από διαβούλευση με το οικείο δικαστήριο. Στην συνέχεια ο γραμματέας γνωστοποιεί την απόφαση του Δικαστηρίου στους Προέδρους της Επιτροπής ως και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στο τέλος την προωθεί στον Πρόεδρο του Συμβουλίου. Όταν η απόφαση απαλλάξει τον δικαστή από τα καθήκοντα του τότε η θέση καθίσταται κενή.

Κατά το άρθρο 7 τα καθήκοντα των δικαστών των οποίων λήγουν πριν την εκπνοή της θητείας τους αντικαθίστανται μόνο για το υπόλοιπο της θητείας τους.

Όσο αφορά το άρθρο 8 μας αναφέρει ότι οι διατάξεις των άρθρων 2 μέχρι και 7 έχουν εφαρμογή και τους γενικούς εισαγγελείς⁴⁰.

⁴⁰Σκανδάμη Ν., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, κείμενα, 3. Λειτουργία των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2003, σελ. 345-360

Τα άρθρα 9 μέχρι και 18 αφορούν αποκλειστικά την Οργάνωση του Δικαστηρίου.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 η μερική ανανέωση των δικαστών γίνεται κάθε τρία χρόνια και αφορά εκ περιτροπής δεκατρείς και δώδεκα δικαστές. Όσο αφορά την ανανέωση των γενικών εισαγγελέων αυτή γίνεται κάθε τρία έτη και αφορά τέσσερις γενικούς εισαγγελείς.

Κατά το άρθρο 10 ο γραμματέας ορκίζεται στο Δικαστήριο ότι θα ασκεί τα καθήκοντα του ευσυνήδεστα, με πλήρη αμεροληψία και ότι σε καμιά περίπτωση δεν θα παραβιάζει το απόρρητο το διασκέψεων.

Το άρθρο 11 μας αναφέρει ότι σε περίπτωση κωλύματος του γραμματέα το Δικαστήριο ρυθμίζει την αναπλήρωση του.

Το άρθρο 12 διασφαλίζει γενικά την λειτουργία του Δικαστηρίου. Όλο το προσωπικό υπάγονται στον γραμματέα υπό την εποπτεία του Προέδρου.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 ο Ευρωπαϊκός Νόμος πιθανό να προβλέπει τον διορισμό βοηθών εισηγητών και να καθορίζει την υπηρεσιακή τους κατάσταση. Ο συγκεκριμένος νόμος εκδίδεται μετά από αίτημα του Δικαστηρίου. Οι βοηθοί εισηγητές πιθανό να καλούνται, κατά τους όρους που θα καθοριστούν από τους κανονισμούς της διαδικασίας, να συμμετέχουν στην προπαρασκευή των υποθέσεων, που έχει επιληφθεί το Δικαστήριο και να έχουν συνεργασία με τον εισηγητή δικαστή.

Το άρθρο 14 μας αναφέρει ότι οι δικαστές, οι γενικοί εισαγγελείς ως και ο γραμματέας είναι υποχρεωμένοι να διαμένουν στην έδρα του Δικαστηρίου.

Το άρθρο 15 αναφέρει ότι το Δικαστήριο παραμένει διαρκώς σε λειτουργία, και ότι οι δικαστικές αργίες ορίζονται από το Δικαστήριο αφού πρώτα ληφθούν υπόψη οι ανάγκες της υπηρεσίας⁴¹.

⁴¹Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ημερομηνίας 16/12/2004, C 310/210, 3. Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κατά το άρθρο 16 το Δικαστήριο συγκροτεί τμήματα τα οποία αποτελούνται από τρεις και πέντε δικαστές. Οι Πρόεδροι των τμημάτων εκλέγονται μεταξύ των δικαστών. Για τρία έτη εκλέγονται οι προέδροι των πενταμελών ομάδων με δικαίωμα ανανέωσης. Η μείζονος σύνθεση περιλαμβάνει δεκατρείς δικαστές με επικεφαλή τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου. Συμμετέχουν επίσης οι Πρόεδροι των πενταμελών τμημάτων και άλλοι δικαστές σύμφωνα πάντα με τους όρους και τους κανονισμούς της διαδικασίας. Ως τμήμα μείζονος συνθέσεως συνέρχεται το δικαστήριο μετά από απαίτηση θεσμικού οργάνου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή διάδικου κράτους μέλους. Το Δικαστήριο συνεδριάζει με ολομέλεια όταν εκδικάζει υποθέσεις σύμφωνα με το άρθρο 3-335, παράγραφος 2, του άρθρου 3-347, δεύτερο εδάφιο, του άρθρου 3-349 ή του άρθρου 3-385, παράγραφος 6 του συντάγματος. Σε περίπτωση επίσης που το Δικαστήριο εκτιμήσει ότι η υπόθεση είναι εξαιρετικής σημασίας, ύστερα από την ακρόαση του γενικού εισαγγελέα πιθανό να προωθήσει την υπόθεση για την ολομέλεια.

Σύμφωνα με το άρθρο 17 το Δικαστήριο συνεδριάζει και είναι έγκυρες οι αποφάσεις μόνο με περιττό αριθμό δικαστών. Οι αποφάσεις των τμημάτων που λαμβάνονται μόνο από τρεις ή πέντε δικαστές είναι έγκυρες. Στις περιπτώσεις μείζονος συνθέσεως οι αποφάσεις είναι έγκυρες εάν παρίστανται εννέα δικαστές. Οι αποφάσεις της ολομέλειας είναι έγκυρες εφόσον παρίστανται δεκαπέντε δικαστές. Εάν υπάρχει κώλυμα δικαστή ενός τμήματος, δύναται να καλείται δικαστής άλλου τμήματος, σύμφωνα πάντα με τους κανονισμούς και τις διαδικασίες.

Το άρθρο 18 μας αναφέρει ότι οι δικαστές και οι γενικοί εισαγγελείς απαγορεύεται να συμμετέχουν στην εκδίκαση υπόθεσης στην οποία είχαν προηγουμένως λάβει μέρος ως σύμβουλοι, ή δικηγόροι των ενεχόμενων διαδίκων ή ως εκπρόσωποι ή ακόμα κλήθηκαν να εκφέρουν γνώμη ως μέλη του Δικαστηρίου, ως εξεταστική επιτροπή ή υπό οποιαδήποτε ιδιότητα. Σε περίπτωση που δικαστής ή γενικός εισαγγελέας για ειδικούς λόγους κρίνει ότι δεν πρέπει να μετέχει σε συγκεκριμένη απόφαση το αναφέρει στον Πρόεδρο. Εν συνεχεία ο πρόεδρος λαμβάνει τις αποφάσεις του και ενημερώνει σχετικά τον ενδιαφερόμενο. Εάν υπάρχει διαφορά στα πλαίσια της εφαρμογής αποφασίζει το Δικαστήριο. Οι διάδικοι δεν είναι δυνατό να επικαλούνται την απουσία ή ακόμα και την ιθαγένεια του Δικαστή και να αιτούνται την αλλαγή της συνθέσεως Δικαστηρίου ή τμήματος του⁴².

⁴²Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, Συνθήκη για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, Πρωτόκολλα και παραρτήματα, 3. Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης σελ.210

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου αναφέρεται στα άρθρα 19 μέχρι και 46

Κατά το άρθρο 19 τα θεσμικά όργανα της Ένωσης ως και τα κράτη μέλη αντιπροσωπεύονται ενώπιον του Δικαστηρίου από διορισμένο εκπρόσωπο στην υπόθεση, ο οποίος πιθανό να επικουρείται από δικηγόρο ή και σύμβουλο. Με τον ίδιο τρόπο εκπροσωπούνται και τα συμβαλλόμενα μέρη στη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό χώρο κράτη, διαφορές των κρατών μελών ως επίσης και η εποπτεύουσα Αρχή της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών που προβλέπεται από την εν λόγω συμφωνία. Οι υπόλοιποι διάδικοι εκπροσωπούνται από δικηγόρο. Ένας δικηγόρος για να είναι εκπρόσωπος ή να επικουρεί διάδικο ενώπιον του Δικαστηρίου πρέπει να έχει δικαίωμα παραστάσεως ενώπιον του δικαστηρίου κράτους μέλους ή άλλου κράτους συμβαλλόμενου στην συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό χώρο. Όλοι οι δικηγόροι, σύμβουλοι και εκπρόσωποι ενώπιον του Δικαστηρίου απολαμβάνουν των αναγκαίων δικαιωμάτων και εγγυήσεων για την ανεξάρτητη άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα και με τους όρους της διαδικασίας. Το Δικαστήριο απολαύει έναντι των δικηγόρων και των συμβούλων, οι οποίοι εμφανίζονται ενώπιον του, των συναφών εξουσιών που αναγνωρίζονται από τα δικαστήρια σύμφωνα πάντα με τους όρους και κανονισμούς της διαδικασίας. Τέλος οι καθηγητές υπήκοοι των κρατών μελών, η νομοθεσία τους οποίους δίδει το δικαίωμα παραστάσεως σε δικαστήριο, έχουν τα ίδια δικαιώματα από το παρόν άρθρο ενώπιον του Δικαστηρίου.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 η διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου περιλαμβάνει δύο στάδια, την προφορική και την έγγραφη διαδικασία. Η έγγραφη διαδικασία περιλαμβάνει την ενημέρωση των διαδίκων, των θεσμικών οργάνων, των Οργανισμών της Ένωσης οι αποφάσεις των οποίων προσβάλλονται, των προσφυγών, των υπομνημάτων, ως επίσης και όλων στοιχείων και εγγράφων ή και των επίσημων αντιγράφων τους. Οι γνωστοποιήσεις γίνονται μετά από επιμέλεια του γραμματέα, με την σειρά και μέσα στις προθεσμίες των κανονισμών. Στην περίπτωση της προφορικής διαδικασίας η ανάγνωση της εισηγήσεως του Δικαστή, γίνεται ενώπιον του Δικαστηρίου στην ακρόαση των εκπροσώπων, δικηγόρων και συμβούλων ως και των προτάσεων των γενικών εισαγγελέων και πιθανό στην εξέταση μαρτύρων και εμπειρογμωνών εάν και εφόσο υπάρχουν. Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι η υπόθεση δεν εγείρει οποιοδήποτε νέο νομικό ζήτημα μετά και την ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, πιθανό να αποφασίσει ότι η υπόθεση να δικαστεί χωρίς τις εισηγήσεις του γενικού εισαγγελέα⁴³.

⁴³Πρωτόκολλο περί Οργανισμού του Δικαστηρίου, (ΕΕ C 325, 24.12.2002)

Κατά το άρθρο 21 το Δικαστήριο εξετάζει μετά από προσφυγή που κατατίθεται στον γραμματέα. Η δικογραφία της προσφυγής πρέπει να περιέχει τα στοιχεία και την διεύθυνση κατοικίας του προσφεύγοντος καθώς και την ιδιότητα του υπογράφοντος, τους διάδικους εναντίον των οποίων στρέφεται η προσφυγή, το αντικείμενο της διαφοράς, τα αιτήματα και συνοπτικά τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς. Όπου χρειάζεται η δικογραφία πρέπει να συνοδεύεται από την πράξη επικύρωσης, η στην περίπτωση του άρθρου 3-367 του Συντάγματος, από έγγραφο που βεβαιώνει την ημερομηνία προκλήσεως που προβλέπεται από το άρθρο. Αν τα έγγραφα αυτά δεν είναι κατατεθειμένα στην δικογραφία της προσφυγής, ο γραμματέας θα ενημερώσει τον ενδιαφερόμενο για να τα παρουσιάσει εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

Όσο αφορά το άρθρο 22 στις περιπτώσεις του άρθρου 18 της Συνθήκης ΕΚΑΕ, το Δικαστήριο θα επιληφθεί ύστερα από προσφυγή. Η προσφυγή η οποία κατατίθεται στον γραμματέα πρέπει να είναι συμπληρωμένη με το όνομα και την διεύθυνση κατοικίας του προσφεύγοντος, με την ιδιότητα του υπογράφοντος, μνεία της αποφάσεως εναντίον της οποίας στρέφεται η προσφυγή, στους διαδίκους, την διαφορά, τα αιτήματα και συνοπτικά τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς.

Στην προσφυγή πρέπει να υπάρχει ακριβές αντίγραφο με την προσβαλλόμενη απόφαση της επιτροπής Διαιτησίας. Στην περίπτωση που το δικαστήριο απορρίψει την προσφυγή, η απόφαση της επιτροπής Διαιτησίας είναι οριστική. Εάν το Δικαστήριο ακυρώσει την απόφαση της επιτροπής Διαιτησίας, πιθανό να επαναληφθεί η διαδικασία, όπου απαιτείται με επιμέλεια των διαδίκων ενώπιον της επιτροπής. Η επιτροπή διαιτησίας οφείλει να συμμορφωθεί στα νομικά ζητήματα με την απόφαση του Δικαστηρίου⁴⁴.

⁴⁴Διάσκεψη των Αντιπροσώπων των Κυβερνήσεων των κρατών μελών, Βρυξέλλες 13 Οκτωβρίου 2004, Προσθήκη στο έγγραφο CIG 87/04 RCV.1,Θέμα: Πρωτόκολλα και παραρτήματα 1 και 2 που προσαρτώνται στην Συνθήκη για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης. Περιεχόμενα: α) Πρωτόκολλα που προσαρτώνται στην Συνθήκη για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης α) 3. Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σελ. 19-48

Κατά τον άρθρο 23 στις περιπτώσεις του άρθρου 3-369 του συντάγματος, η απόφαση του εθνικού δικαστηρίου που αναστέλλει την διαδικασία και παραπέμπει στο Δικαστήριο προωθείται στην ολομέμεια του εθνικού δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή κοινοποιείται στους διαδίκους από τον γραμματέα του Δικαστηρίου, στην επιτροπή και τα κράτη μέλη, ως και στο θεσμικό όργανο ή άλλο όργανο ή τον Οργανισμό της Ένωσης που έχει αποφασίσει την έκδοση της πράξης, το κύρος ή την ερμηνεία που αμφισβητείται. Μέσα σε δύο μήνες από την κοινοποίηση, οι διάδικοι, η Επιτροπή, τα κράτη μέλη ή οποιοδήποτε όργανο ή Οργανισμός έχει εκδώσει την πράξη η οποία αμφισβητείται έχει δικαίωμα να καταθέσει στο Δικαστήριο υπομνήματα ή και γραπτές παρατηρήσεις. Εάν η απόφαση είναι εθνικού δικαστηρίου κοινοποιείται, μετά από επιμέλεια του γραμματέα του Δικαστηρίου, στα συμβαλλόμενα στην συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό χώρο κράτη, καθώς και στην εποπτεύουσα αρχή που προβλέπεται από την συμφωνία. Οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα, μέσα σε δύο μήνες από την κοινοποίηση της απόφασης να καταθέσουν στο Δικαστήριο τα υπομνήματα τους ή και γραπτές παρατηρήσεις. Το εδάφιο αυτό δεν έχει εφαρμογή στην συνθήκη ΕΚΑΕ. Η συμφωνία που έχει συναφθεί από το Συμβούλιο με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες και αφορά συγκεκριμένο τομέα, προβλέπει ότι οι χώρες αυτές έχουν δικαίωμα να υποβάλουν υπομνήματα ή γραπτές παρατηρήσεις εκεί όπου το Δικαστήριο κράτους μέλους υποβάλει προδικαστικό ερώτημα που αφορά την εφαρμογή της συμφωνίας. Η απόφαση του Δικαστηρίου θα κοινοποιηθεί στις ενδιαφερόμενες τρίτες χώρες, οι οποίες έχουν δικαίωμα μέσα σε δύο μήνες από την κοινοποίηση, να καταθέσουν υπομνήματα και γραπτές παρατηρήσεις στο Δικαστήριο.

Σύμφωνα με το άρθρο 24 το Δικαστήριο έχει εξουσία να ζητεί από τους διαδίκους να παρουσιάσουν οποιοδήποτε έγγραφο και να δώσουν πληροφορίες. Σε περίπτωση άρνησης, γίνεται σχετική διαπίστωση από το Δικαστήριο. Το Δικαστήριο έχει εξουσία να ζητεί από τα κράτη μέλη, τα θεσμικά και οποιαδήποτε όργανα της Ένωσης που δεν είναι διάδικοι οποιαδήποτε πληροφορία που κρίνεται αναγκαία για την δίκη.

Κατά το άρθρο 25 το Δικαστήριο έχει εξουσία να αναθέσει πραγματογνωσύνη σε οποιοδήποτε στάδιο, σε οποιοδήποτε πρόσωπο, γραφείο, σώμα, επιτροπή ή όργανο της εκλογής του.

Όσο αφορά το άρθρο 26 οι μάρτυρες εξετάζονται σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται από τον κανονισμό της διαδικασίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 27 το Δικαστήριο έχει εξουσία, έναντι των μη εμφανιζόμενων μαρτύρων, να επιβάλει κυρώσεις, σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται με τον κανονισμό της διαδικασίας⁴⁵.

⁴⁵www.uom.gr/en_synt/pdf/el02100224.pdf, Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ημερομηνία πρόσβασης 21/10/2014

Κατά το άρθρο 28 οι μάρτυρες και οι πραγματογνώμονες εξετάζονται αφού πρώτα ορκιστούν σύμφωνα πάντα με τον κανονισμό της διαδικασίας ή κατά τον τρόπο που προβλέπει η εθνική νομοθεσία του μάρτυρα ή του πραγματογνώμονα.

Σύμφωνα το άρθρο 29 το Δικαστήριο δύναται να διατάξει την εξέταση μάρτυρα ή πραγματογνώμονα από την δικαστική αρχή της κατοικίας του. Η απόφαση διαβιβάζεται για εκτέλεση σε αρμόδια δικαστική αρχή σύμφωνα και με τους όρους της διαδικασίας. Τα έγγραφα του συντάσσονται για την εκτέλεση της απόφασης, κοινοποιούνται στο Δικαστήριο. Τα Δικαστήριο φέρει τα έξοδα, τα οποία ενδεχομένως να καταλογίσει στους διαδίκους.

Κατά το άρθρο 30 τα κράτη μέλη θεωρούν οποιαδήποτε παράβαση του όρκου των μαρτύρων και των εμπειρογνομόνων ως έγκλημα αντίστοιχο με το διαπραττόμενο ενώπιον εθνικού ή πολιτικού Δικαστηρίου. Σύμφωνα με την καταγγελία του Δικαστηρίου, οι δράστες διώκονται ενώπιον αρμόδιου εθνικού δικαστηρίου.

Σύμφωνα με το άρθρο 31 οι συνεδριάσεις είναι δημόσιες εκτός και αν το Δικαστήριο αποφασίσει διαφορετικά, για σοβαρούς λόγους ή μετά αίτηση των διαδίκων.

Κατά το άρθρο 32 το Δικαστήριο, κατά την ώρα της συζητήσεως, δύναται να εξετάσει τους πραγματογνώμονες, τους μάρτυρες ως επίσης και τους διάδικους. Οι διάδικοι παρίστανται μόνο αφού εξασφαλίσουν πληρεξούσιο.

Σύμφωνα με το άρθρο 33 στις συνεδριάσεις τηρούνται πρακτικά τα οποία στην συνέχεια υπογράφονται από το Πρόεδρο και τον γραμματέα.

Κατά το άρθρο 34 ο πίνακας των συνεδριάσεων καταρτίζεται από τον πρόεδρο.

Σύμφωνα με το άρθρο 35 οι διασκέψεις του Δικαστηρίου είναι μυστικές.

Κατά το άρθρο 36 οι αποφάσεις είναι αιτιολογημένες και αναφέρουν τα ονόματα των δικαστών που βρίσκονταν στην διάσκεψη.

Σύμφωνα με το άρθρο 37 όλες οι αποφάσεις υπογράφονται από τον Πρόεδρο και τον γραμματέα και απαγγέλλονται σε δημόσια συνεδρίαση.

Κατά το άρθρο 38 το Δικαστήριο αποφασίζει για τα έξοδα⁴⁶.

⁴⁶www.ciemen.cat/Mercator/pdf/ve/CEauexe/04.pdf, 3. Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σελ. 19-48, ημερομηνία πρόσβασης 21/10/2014

Όσο αφορά το άρθρο 39 ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έχει εξουσία να αποφασίσει, με συνοπτικές διαδικασίες, οι οποίες παρεκκλίνουν, κατά τα αναγκαία μέτρα, από κάποιους κανόνες που υπάρχουν στον παρόντα Οργανισμό και η οποία είναι καθορισμένη στον κανονισμό διαδικασίας, επί της αιτήσεως αναβολής κατά το άρθρο 3-379, παράγραφος 1, του συντάγματος ή επί αιτήσεως λήψεως προσωρινών μέτρων κατά το άρθρο 3-379, παράγραφος 2, του Συντάγματος ή αναστολής της αναγκαστικής εκτελέσεως κατά το άρθρο 3-401, τέταρτο εδάφιο του Συντάγματος ή ακόμα με το άρθρο 164, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚΑΕ. Σύμφωνα με τον κανονισμό διαδικασίας, σε περίπτωση κωλύματος ο Πρόεδρος αναπληρώνεται από άλλον δικαστή. Οι αποφάσεις του Προέδρου ή του αναπληρωτή του είναι προσωρινές και σε καμιά περίπτωση δεν προδικάζουν την απόφαση του Δικαστηρίου επί της κυρίας υποθέσεως.

Κατά το άρθρο 40 τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη έχουν την δυνατότητα να παρεμβαίνουν στις διαφορές που υποβάλλονται στο Δικαστήριο. Τα ίδια δικαιώματα έχουν και τα άλλα όργανα και Οργανισμοί της Ένωσης ως επίσης και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο έχει συμφέρον στην επίλυση της διαφοράς που υπάρχει ενώπιον του Δικαστηρίου. Νομικά και φυσικά πρόσωπα απαγορεύεται να επεμβαίνουν στις υποθέσεις μεταξύ των κρατών μελών και θεσμικών οργάνων ή Ένωσης και κρατών μελών. Με την επιφύλαξη του δευτέρου εδαφίου, τα ενεχόμενα μέρη στην συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο κράτη, εκτός των κρατών μελών ως επίσης και η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ που προβλέπεται από την εν λόγω συμφωνία, πιθανό να παρεμβαίνουν στις διαφορές που υποβάλλονται στο Δικαστήριο, σε περίπτωση που οι διαφορές αυτές αφορούν κάποιον από τους τομείς εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Όσο αφορά την αίτηση παρεμβάσεως πιθανό να έχει ως αντικείμενο μόνον της υποστήριξη των αιτημάτων ενός εκ των διαδίκων.

Σύμφωνα με το άρθρο 41 στις περιπτώσεις που διάδικος του οποίου η προσφυγή στρέφεται εναντίον του, δεν κλήθηκε να καταθέσει και δεν καταθέσει γραπτές προτάσεις τελικά η απόφαση εκδίδεται ερήμην του. Η απόφαση υπόκειται σε έφεση εντός της προθεσμίας του ενός μηνός από την ημερομηνία της κοινοποίησης της. Η έφεση δεν αναστέλλει την εκτέλεση της ερήμην αποφάσεως εκτός και αν το Δικαστήριο αποφασίσει διαφορετικά.

Όσο αφορά το άρθρο 42 τα κράτη μέλη, θεσμικά όργανα και Οργανισμοί της Ένωσης ως και κάθε νομικό και φυσικό πρόσωπο δύναται, όταν σύμφωνα με τους όρους που είναι καθορισμένοι στους κανονισμούς διαδικασίας, μπορούν να ασκήσουν έφεση έναντι των αποφάσεων που εκδόθηκαν χωρίς να έχουν προσεπικληθεί, εάν οι αποφάσεις αυτές είναι ενάντια στα δικαιώματα τους⁴⁷.

⁴⁷Πρωτόκολλο περί Οργανισμού του Δικαστηρίου, (ΕΕ C 325, 24.12.2002)

Κατά το άρθρο 43 σε περίπτωση που υπάρχει οποιαδήποτε αμφιβολία από το Δικαστήριο για την έννοια και την έκταση των αποτελεσμάτων μίας απόφασης, τότε είναι αρμόδιο για την ερμηνεία της, ύστερα όμως από αίτηση θεσμικού οργάνου της Ένωσης ή διαδίκου που έχει οποιοδήποτε συμφέρον προς τούτο.

Σύμφωνα με το άρθρο 44 η αναθεώρηση της αποφάσεως μπορεί να ζητηθεί από το Δικαστήριο στις περιπτώσεις που γίνει γνωστό γεγονός αποφασιστικής σημασίας το οποίο, πριν την έκδοση της απόφασης, δεν ήταν γνωστό στο Δικαστήριο ως και στον διάδικο που αιτείται την αναθεώρηση. Η όλη διαδικασία της αναθεώρησης ξεκινά με την απόφαση του Δικαστηρίου που διαπιστώνει ρητώς την ύπαρξη του γεγονότος, αναγνωρίζει τα χαρακτηριστικά τα οποία επιτρέπουν να αρχίσει η διαδικασία αναθεώρησης και για αυτό τον λόγο κηρύσσει ως παραδεκτή την αίτηση. Όσο αφορά την αίτηση αναθεώρησης δεν είναι δυνατό να υποβάλλεται μετά την λήξη της προθεσμίας η οποία ανέρχεται μετά τα δέκα έτη.

Όσο αφορά το άρθρο 45 από τον κανονισμό της διαδικασίας θα ορισθούν και οι προθεσμίες λόγω της αποστάσεως. Στην περίπτωση της απώλειας δικαιώματος λόγω παρελεύσεως των προθεσμιών δεν είναι δυνατό να αντιτάσσεται, όταν ο ενδιαφερόμενος αποδείξει την ύπαρξη ανωτέρας βίας η οποιοδήποτε τυχαίου συμβάντος.

Κατά τον άρθρο 46 σε διάστημα πέντε ετών από την ημερομηνία του ζημιολόγου γεγονότος οι αγωγές κατά της Ένωσης στο πεδίο της εξωσυμβατικής ευθύνης παραγράφονται. Η παραγραφή διακόπτεται μετά από προσφυγή που υποβάλλεται στο Δικαστήριο, είτε από προηγούμενη αίτηση ο ζημιωθείς απευθύνει στο αρμόδιο θεσμικό όργανο της Ένωσης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση η προσφυγή κατατίθεται μέσα στο χρονικό διάστημα των δύο μηνών σύμφωνα με το άρθρο 3-365 του Συντάγματος. Εφαρμογή έχει και το άρθρο 3-367, δεύτερο εδάφιο του Συντάγματος. Το αναφερόμενο άρθρο έχει επίσης εφαρμογή και στις αγωγές εναντίον της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και συγκεκριμένα στο πεδίο της εξωσυμβατικής ευθύνης.

Εν συνεχεία τα άρθρα 47 μέχρι και 62 αφορούν το Γενικό Δικαστήριο.

Το άρθρο 47 αναφέρεται στο άρθρο 9, πρώτο εδάφιο, στα άρθρα 14 και 15, στο άρθρο 17, πρώτο, δεύτερο, τέταρτο και πέμπτο εδάφιο καθώς επίσης και το άρθρο 18 όπου εφαρμογή έχουν στο Γενικό Δικαστήριο και τα μέλη του. Όσο αφορά τα άρθρα 10, 11 και 14 έχουν και αυτή ανάλογη εφαρμογή και στον γραμματέα του Γενικού Δικαστηρίου⁴⁸.

⁴⁸Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, Συνθήκη για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, Πρωτόκολλα και παραρτήματα, 3. Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης σελ.210

Σύμφωνα με το άρθρο 48 το Γενικό Δικαστήριο αποτελείται από 28 Δικαστές.

Κατά το άρθρο 49 τα μέλη του Γενικού Δικαστηρίου δυνατό να κληθούν να ασκήσουν και καθήκοντα Γενικού Εισαγγελέα. Ο Γενικός Εισαγγελέας με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία αναφέρει δημόσια, δικαιολογημένες προτάσεις για αριθμό υποθέσεων που έχουν υποβληθεί στο Γενικό Δικαστήριο, με σκοπό να βοηθήσει στην εκπλήρωση του έργου του. Όσο αφορά τα κριτήρια για την επιλογή των υποθέσεων, ως και τον τρόπο που διορίζονται οι Γενικοί Εισαγγελείς, αυτά καθορίζονται σύμφωνα με τον καθορισμό διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου. Να αναφερθεί ότι στην περίπτωση που μέλος του Γενικού Δικαστηρίου κληθεί να ασκήσει καθήκοντα Γενικού Εισαγγελέα σε κάποια υπόθεση, δεν επιτρέπεται να συμμετάσχει στην λήψη αποφάσεως στην συγκεκριμένη απόφαση.

Όσο αφορά το άρθρο 50 μας αναφέρει ότι το Γενικό Δικαστήριο συνέρχεται κατά τμήματα, τα οποία αποτελούνται από τρεις μέχρι και πέντε Δικαστές. Οι Δικαστές των τμημάτων εκλέγουν μεταξύ τους τον Πρόεδρο του τμήματος. Οι Πρόεδροι των πενταμελών τμημάτων έχουν θητεία για τρία έτη η οποία μπορεί να ανανεωθεί. Η σύνθεση των τμημάτων και η ανάθεση των υποθέσεων καθορίζεται σύμφωνα με τον κανονισμό της διαδικασίας. Σε κάποιες περιπτώσεις το Γενικό Δικαστήριο συνέρχεται με μονομελή σύνθεση ή και πλήρη ολομέλεια. Ο κανονισμός διαδικασίας προβλέπει επίσης ότι το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να συνεδριάσει και ως τμήμα μείζονος συνθέσεως στις περιπτώσεις και τους όρους που το ίδιο προσδιορίζει⁴⁹.

⁴⁹Διάσκεψη των Αντιπροσώπων των Κυβερνήσεων των κρατών μελών, Βρυξέλλες 13 Οκτωβρίου 2004, Προσθήκη στο έγγραφο CIG 87/04 RCV.1, Θέμα: Πρωτόκολλα και παραρτήματα 1 και 2 που προσαρτώνται στην Συνθήκη για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης. Περιεχόμενα: α) Πρωτόκολλα που προσαρτώνται στην Συνθήκη για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης α) 3. Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σελ. 19-48

Σύμφωνα με το άρθρο 51 κατά παρέκλιση από τον κανόνα του άρθρου 3-358, παράγραφος 1 του Συντάγματος, στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου ανήκουν και οι προσφυγές των άρθρων 3-365 και 3-367 του Συντάγματος οι οποίες ασκούνται από τα κράτη μέλη και στρέφονται κατά: α) κατά πράξεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου ή κατά παραλείψεως τους να αποφασίσουν, ή κατά πράξεως ή παραλείψεως αμοιτέρων των οργάνων αυτών, όταν αποφασίζουν μαζί με εξαίρεση: 1.αποφάσεις που λαμβάνει το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 3-168, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο του Συντάγματος. 2. Στις πράξεις τις οποίες παίρνει το Συμβούλιο σύμφωνα με τις πράξεις του Συμβουλίου αναφορικά με μέτρα εμπορικής άμυνας κατά την έννοια του άρθρου 3-315 του Συντάγματος. 3. Στις πράξεις του Συμβουλίου με τις οποίες το ίδιο ασκεί εκτελεστικές αρμοδιότητες κατά το άρθρο 1-37, παράγραφος 2, του Συντάγματος. β) κατά πράξεως της Επιτροπής ή παραλείψεως της να αποφασίσει σύμφωνα με το άρθρο 3-420, παράγραφος 1, του Συντάγματος. Στην εξουσία του Δικαστηρίου εμπίπτουν και οι προβλεπόμενες από τα ίδια άρθρα προσφυγές οι οποίες ασκούνται από θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα και με τις πράξεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου ή κατά παραλείψεως τους να πάρουν αποφάσεις, ή κατά πράξεως ή παραλείψεως αμοιτέρων των οργάνων να αποφασίσουν μαζί, ή ενάντια τις πράξεις της Επιτροπής ή παραλείψεως της για να αποφασίσει, ως επίσης και από το θεσμικό όργανο των Κοινοτήτων κατά πράξεως της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ή ενάντια στις παραλείψεις της να λάβει αποφάσεις.

Κατά το άρθρο 52 ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ως επίσης και ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου αποφασίζουν από κοινού τις προϋποθέσεις και τον τρόπο με τον οποίο όλοι οι υπαλλήλοι του Δικαστηρίου προσφέρουν τις υπηρεσίες τους για την σωστή λειτουργία του Δικαστηρίου. Κάποιοι υπαλλήλοι υπάγονται στον γραμματέα του Δικαστηρίου πάντοτε όμως υπό την εποπτεία του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου.

Όσο αφορά το άρθρο 53 η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου διέπεται από τον τίτλο 3, συμπληρώνεται και προσδιορίζεται, στις περιπτώσεις που υπάρχει ανάγκη, από τον κανονισμό της διαδικασίας. Από τον κανονισμό της διαδικασίας προβλέπονται παρεκλίσεις σύμφωνα με το άρθρο 40, τέταρτο εδάφιο, και από το άρθρο 41, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες των διαφορών που ανήκουν στον τομέα της διανοτικής ιδιοκτησίας. Κατά παρέκλιση από το άρθρο 20, τέταρτο εδάφιο, ο Γενικός Εισαγγελέας θα αναπτύξει τις δικαιολογημένες προτάσεις του γραπτώς⁵⁰.

⁵⁰Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ημερομηνίας 16/12/2004, C 310/210, 3. Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σύμφωνα με το άρθρο 54 σε περίπτωση που προσφυγή ή οποιοδήποτε άλλο διαδικαστικό έγγραφο, απευθυνόμενο στο Γενικό Δικαστήριο, κατατεθεί εκ παραδρομής στον γραμματέα του Δικαστηρίου, αμέσως διαβιβάζεται αμέσως στο Γενικό Δικαστήριο. Εάν το Γενικό Δικαστήριο αποφασίσει ότι δεν είναι αρμόδιο να εκδικάσει προσφυγή που εμπίπτει στην εξουσία του Δικαστηρίου, την παραπέμπει στο Δικαστήριο. Ομοίως εάν το Δικαστήριο αποφασίσει ότι αρμόδιο στην συγκεκριμένη προσφυγή είναι το Γενικό Δικαστήριο, την προωθεί σε αυτό. Στις περιπτώσεις που ενώπιον του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου υπάρχουν υποθέσεις με ίδιο αντικείμενο, τότε θέτουν ζήτημα ερμηνείας η αμφισβητούν την ίδια την πράξη. Το Γενικό Δικαστήριο μπορεί, ύστερα από ακρόαση των διαδίκων, να αναστείλει την διαδικασία μέχρι που να εκδοθεί η απόφαση του Δικαστηρίου, ή εάν πρόκειται για προσφυγές σύμφωνα με το άρθρο 3-365 του Συντάγματος ή του άρθρου 146 της Συνθήκης ΕΚΑΕ, το Γενικό Δικαστήριο έχει εξουσία να απεκδυθεί της αρμοδιότητάς του, για να αποφασίσει τελικά το Δικαστήριο για τις προσφυγές αυτές. Υπό τις ίδιες συνθήκες το Δικαστήριο έχει εξουσία για αναστολή της διαδικασίας, και η διαδικασία θα συνεχιστεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Σε περίπτωση που κράτος μέλος ή θεσμικό όργανο είναι ενάντια κατά της πράξης αυτής, το Γενικό Δικαστήριο από μόνο του κηρύσσεται αναρμόδιο για να μπορέσει το Δικαστήριο να αποφανθεί επί των προσφυγών.

Όσο αφορά το άρθρο 55 οι οριστικές αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου, και οι αποφάσεις που εν μέρει επιλύουν διαφορές προς την ουσία, αυτές επίσης που επιλύουν δικονομικά ζητήματα που αφορά ένσταση αρμοδιότητας ή απαραδέκτου κοινοποιούνται από τον Γραμματέα του Δικαστηρίου στους διάδικους ως επίσης και σε όλα τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης, ακόμα και στην περίπτωση που δεν είχαν οποιαδήποτε ανάμειξη στη δίκη.

Κατά το άρθρο 56 οριστικές αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου, ως κατά των αποφάσεων του που επιλύουν μερικώς την διαφορά ως προς την ουσία ή επιλύουν δικονομικό ζήτημα αναφορικά με ένσταση αρμοδιότητας ή απαραδέκτου πιθανό να ασκηθεί αναίρεση ενώπιον του Δικαστηρίου, μέσα σε δύο μήνες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης απόφασης. Η αναίρεση αυτή πιθανό να ασκηθεί από τον διάδικο που έχασε την δίκη. Οι παρεμβαίνοντες, εκτός από τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης, απαγορεύεται να ασκήσουν έφεση, εκτός και αν η απόφαση του Δικαστηρίου τον προσβάλει άμεσα. Εξαιρουμένου των δικών ανάμεσα στην Ένωση και των εκπροσώπων τους, αναίρεση μπορούν να ασκήσουν, τα κράτη μέλη, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης τα οποία όμως δεν έχουν παρέμβει στην δίκη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Στις περιπτώσεις αυτές, τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα είναι στην ίδια ακριβώς θέση με τα κράτη μέλη ή θεσμικά όργανα που έχουν παρενέβει πρωτοδίκως⁵¹.

⁵¹Σκανδάμη Ν., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, κείμενα, 3. Λειτουργία των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2003,σελ.345-360

Όσο αφορά το άρθρο 57 οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο η αίτησης παρεμβάσεως του απορρίφθηκε από το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να ασκήσει έφεση ενώπιον του Δικαστηρίου μέσα σε δύο εβδομάδες από την ημερομηνία που παρέλαβε την απορριπτική απόφαση. Οι διάδικοι δικαιούνται να ασκήσουν έφεση ενώπιον του Δικαστηρίου κατά των αποφάσεων του Γενικού Δικαστηρίου που εκδόθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 3-379, παράγραφος 1 ή 2, ή το άρθρο 3-401, τέταρτο εδάφιο, του Συντάγματος, σύμφωνα με το άρθρο 157 ή το άρθρο 164, τρίτο εδάφιο της Συνθήκης ΕΚΑΕ, μέσα σε δύο μήνες από την κοινοποίηση. Η αναίρεση που προβλέπεται στο πρώτο και δεύτερο εδάφιο του παρόντος άρθρου εκδικάζεται σύμφωνα με την διαδικασία του άρθρου 39.

Σύμφωνα με το άρθρο 58 η αίτηση αναίρεσεως ενώπιον του Δικαστηρίου αφορά μόνο τα νομικά ζητήματα. Ως λόγοι αναίρεσεως επιτρέπεται να προσβάλλονται με την δικαιολογία ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν ήταν αρμόδιο, οι πλημμέλειες κατά την διάρκεια της διαδικασίας που θίγουν τα συμφέροντα του αναιρεσείοντος ως και παραβίαση του δικαίου της Ένωσης από το Γενικό Δικαστήριο. Αναίρεση δεν χωρεί αποκλειστικά για τον καταλογισμό ως και για τα δικαστικά έξοδα.

Όσο αφορά το άρθρο 59 στην περίπτωση ασκήσεως αναίρεσεως εναντίον της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου, στην διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου υπάρχουν δύο στάδια, η προφορική και η γραπτή διαδικασία. Το Δικαστήριο, βάση των όρων που καθορίζονται στον κανονισμό διαδικασίας και ύστερα από την ακρόαση του Γενικού Εισαγγελέα και των διαδίκων, πιθανό να αποφασίσει χωρίς να γίνει προφορική διαδικασία.

Κατά το άρθρο 60 όσο αφορά την επιφύλαξη του άρθρου 3-379, παράγραφοι 1 και 2, του Συντάγματος ή του άρθρου 157 της Συνθήκης ΕΚΑΕ, η άσκηση αναίρεσεως δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Κατά παρέκλιση από το άρθρο 3-380 του Συντάγματος, οι αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου στις οποίες ακυρώνεται ευρωπαϊκός νόμος ή ευρωπαϊκός κανονισμός ως προς τα μέρη του, έχουν άμεση ισχύ στα κράτη μέλη, δεν έχουν όμως κανένα αποτέλεσμα παρά μόνον μετά από την λήξη της προθεσμίας του άρθρου 56, πρώτο εδάφιο, του παρόντος Οργανισμού ή εάν έχει ασκηθεί αναίρεση μέσα στην προθεσμία αυτή, από της απορρίψεως της, με την επιφύλαξη που ο διάδικος έχει την δυνατότητα να καταθέσει ενώπιον Δικαστηρίου, σύμφωνα και με το άρθρο 3-379, παράγραφοι 1 και 2, του Συντάγματος ή του άρθρου 157 της Συνθήκης ΕΚΑΕ, αίτηση περί αναστολής των αποτελεσμάτων του Ευρωπαϊκού Νόμου ή του Ευρωπαϊκού κανονισμού ο οποίος ακυρώθηκε, ή περί λήψεως οποιοδήποτε άλλου προσωρινού μέτρου⁵².

⁵²Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, Συνθήκη για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, Πρωτόκολλα και παραρτήματα, 3. Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης σελ.210

Σύμφωνα με το άρθρο 61 σε περίπτωση που η αναίρεση κριθεί βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί και την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Εάν συμβεί αυτό, υπάρχει πιθανότητα το ίδιο να αποφανθεί οριστικά για την διαφορά, εφόσον είναι έτοιμη για εκδίκαση, είτε να την προωθήσει στο Γενικό Δικαστήριο για να την κρίνει. Εάν υπάρχει αναπομπή, το Γενικό Δικαστήριο δεσμεύεται για τα νομικά ζητήματα που έχουν δοθεί λύσεις μετά την απόφαση του Δικαστηρίου. Σε περίπτωση που την αναίρεση που άσκησε κράτος μέλος ή θεσμικό όργανο της Ένωσης που δεν έχει επέμβει στη δίκη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κριθεί βάσιμη, το Δικαστήριο μπορεί, εάν και εφόσον το κρίνει σωστό, να αναφέρει τα αποτελέσματα της αναιρεθείσας αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου τα οποία είναι οριστικά και αμετάκλητα έναντι των διαδίκων.

Κατά το άρθρο 62 στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 3-358, παράγραφοι 2 και 3, του Συντάγματος, ο πρώτος γενικός εισαγγελέας έχει εξουσία, εφόσον κρίνει ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να θιγεί η ενότητα ή και η συνοχή του δικαίου της Ένωσης, να εισηγηθεί στο Δικαστήριο να επανεξετάσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Η εισήγηση πρέπει να υποβληθεί μέσα σε ένα μήνα από την έκδοση της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου. Εν συνεχεία το Δικαστήριο αποφασίζει, μέσα σε ένα μήνα από την εισήγηση της πρότασης του πρώτου γενικού εισαγγελέα, σε περίπτωση που υπάρχει λόγος να επανεξετασθεί η απόφαση.

Όσο αφορά τα άρθρα 63 μέχρι και 65 πρόκειται για τις Τελικές Διατάξεις

Το άρθρο 63 μας πληροφορεί ότι οι κανονισμοί διαδικασίας του Δικαστηρίου και των Γενικού Δικαστηρίου περιέχουν όλες εκείνες τις διατάξεις για την εφαρμογή και την συμπλήρωση του παρόντος Οργανισμού, σύμφωνα με τα αναγκαία μέτρα.

Σύμφωνα με το άρθρο 64 οι κανόνες για το γλωσσικό καθεστώς που εφαρμόζεται στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρονται με ευρωπαϊκό κανονισμό του Συμβουλίου ο οποίος και εκδίδεται με ομοφωνία. Εκδίδεται μετά από αίτημα του Δικαστηρίου και ύστερα από διαβούλευση με την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ή μετά από πρόταση της Επιτροπής και ύστερα από διαβούλευση με το Δικαστήριο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Μέχρι όμως να θεσπισθούν αναφερόμενοι κανόνες, θα εφαρμόζονται οι διατάξεις του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου και του κανονισμού διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου στην περίπτωση του γλωσσικού καθεστώτος. Κατά παρέκλιση από τα άρθρα 3-355 και 3-366 του Συντάγματος, κάθε αλλαγή τροποποίηση των διατάξεων αυτών χρειάζεται την ομόφωνη έγκριση του Συμβουλίου⁵³.

⁵³Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ημερομηνίας 16/12/2004, C 310/210, 3. Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κατά το άρθρο 65 η κατά παρέκλιση από το άρθρο 4-437 του Συντάγματος, οι τροποποιήσεις του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου, το οποίο προσαρτάται στην Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στην Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και στην Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, οι οποίες εγκρίνονται ανάμεσα στην υπογραφή και της έναρξης όπου η Συνθήκη ισχύει για την θέσπιση του Συντάγματος της Ευρώπης, συνεχίζουν να ισχύουν. Για να καταστεί δυνατό να ενσωματωθούν στις διατάξεις του παρόντος Οργανισμού, οι αλλαγές που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο κωδικοποιούνται και επίσημα με ευρωπαϊκό νόμο του Συμβουλίου, ο οποίος εκδίδεται μετά από αίτημα του Δικαστηρίου. Με την έναρξη όμως ισχύος του αναφερόμενου ευρωπαϊκού νόμου κωδικοποίησης, το άρθρο αυτό καταργείται⁵⁴.

⁵⁴Σκανδάμης Ν., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, κείμενα, 2. Πολιτικά θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2005, σελ.221-238

Γ2. Τροπολογίες στο Πρωτόκολλο περί Οργανισμού του Δικαστηρίου

Σύμφωνα με την τροπολογία ένα με αιτιολογική σκέψη 1 « Για να καταστεί ευρύτερη η συμμετοχή του συνόλου των δικαστών και να δύναται αυτοί να συμμετέχουν συχνότερα στην εκδίκαση των υποθέσεων που παραπέμπονται ενώπιον του τμήματος μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου, πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός εκείνων που μπορούν να μετέχουν στον δικαστικό αυτό σχηματισμό και να καταργηθεί η συστηματική συμμετοχή των προέδρων των πενταμελών τμημάτων».

Κατά την τροπολογία δύο με αιτιολογική σκέψη 1(α) «Το πρόσθετο δυναμικό θα μπορούσε να αποτελέσει ευκαιρία αναδιοργάνωσης για την κατά προτεραιότητα εκδίκαση κατηγορίας των «λοιπών συνθέσεων», ιδίως των υποθέσεων ανταγωνισμού για τις οποίες θα πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα ως προς την τήρηση εύλογης προθεσμίας».

Στην τροπολογία τρία με αιτιολογική σκέψη 1(β) «Η αύξηση του αριθμού των δικαστών δεν αρκεί για να επιλύσει το ζήτημα των καθυστερήσεων. Χρειάζεται, παράλληλα, ειδίκευση ορισμένων τμημάτων του, η οποία θα ενισχύει την ευελιξία και την παραγωγικότητα του Γενικού Δικαστηρίου».

Σύμφωνα με την τροπολογία τέσσερα με αιτιολογική σκέψη 5 «Κατόπιν της προοδευτικής διερευνήσης των αρμοδιοτήτων του Γενικού Δικαστηρίου μετά την ίδρυση του, ο αριθμός των υποθέσεων των οποίων επιλαμβάνεται σήμερα σημειώνει σταθερή αύξηση, οι δε διαδικαστικές καθυστερήσεις είναι εξίσου μεγάλες».

Κατά την τροπολογία πέντε με αιτιολογική σκέψη 9 «Πρέπει, κατά συνέπεια, να ληφθούν τα μέτρα που επιβάλλονται για την αντιμετώπιση αυτής της καταστάσεως. Η προβλεπόμενη από τις Συνθήκες δυνατότητα αύξησεως του αριθμού των δικαστών του Γενικού Δικαστηρίου από 27 σε 39 είναι ικανή να επιτρέψει την βραχυπρόθεσμη μείωση τόσο του όγκου των εκρεμών υποθέσεων όσο και της υπερβολικής διάρκειας των διαδικασιών ενώπιον του δικαιοδοτικού αυτού οργάνου. Επίσης, η καλύτερη κατανομή των υποθέσεων του Γενικού Δικαστηρίου σε κατάλληλα τμήματα θα μπορούσε να περιορίσει σημαντικά τις καθυστερήσεις στην εκδίκαση των υποθέσεων⁵⁵».

⁵⁵Σχετικά με την πρόταση του κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του παραρτήματος (1) του Οργανισμού (02074/2011 – C7-0090/2011 – 2011/0901A (COD)

Στην τροπολογία έξι με αιτιολογική σκέψη 9(α) «Με την αύξηση του αριθμού των δικαστών του Γενικού Δικαστηρίου, θα τεθεί φυσικά το ζήτημα του διορισμού τους. Σε ότι αφορά το ζήτημα του διορισμού των δικαστών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμφωνήσουν σε κανόνες που παρέχουν εχέγγυα ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, επάρκειας και καταλληλότητας των διοριζομένων και εξασφαλίζουν ισότητα και ισορροπία όσον αφορά τα κράτη μέλη προέλευσης των δικαστών».

Σύμφωνα με την τροπολογία επτά με αιτιολογική σκέψη 9(β) «Κατά κανόνα το Γενικό Δικαστήριο θα απαρτίζεται από τουλάχιστον έναν δικαστή το πολύ δύο δικαστές από κάθε κράτος μέλος, οι οποίοι θα έχουν την ιθαγένεια που αντίστοιχου κράτους μέλους ».

Κατά την τροπολογία οκτώ με αιτιολογική σκέψη 9 (γ) «Προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα του και να εξασφαλισθεί η διεκπεραίωση και η εκδίκαση των υποθέσεων εντός εύλογου προθεσμίας, το Γενικό Δικαστήριο δύναται να συγκροτήσει ειδικευμένα τμήματα, εφόσον αυτό επιβάλλεται από τον αριθμό των υποθέσεων σε έναν ορισμένο τομέα »

Στην τροπολογία εννιά με αιτιολογική σκέψη 9 (δ) «Σε ότι αφορά των εσωτερική οργάνωση του γενικού Δικαστηρίου, θα πρέπει με βάση τη λύση που εγκρίθηκε για το Δικαστήριο, να δημιουργηθεί θέση αντιπροέδρου ο οποίος θα είναι επιφορτισμένος να επικουρεί τον πρόεδρο ».

Σύμφωνα με την τροπολογία δέκα με αιτιολογική σκέψη 10 « Προκειμένου τα εξειδικευμένα δικαστήρια να εξακολουθούν να λειτουργούν κατά τρόπο ικανοποιητικό σε περίπτωση απουσίας δικαστή ο οποίος, χωρίς να τελεί σε κατάσταση αναπηρίας θεωρούμενης της ολικής, κωλύεται να συμμετέχει στην εκδίκαση των υποθέσεων επί μακρό χρονικό διάστημα, πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα τοποθετήσεως αναπληρωτών δικαστών στα δικαστήρια αυτά. Ο διορισμός των αναπληρωτών δικαστών πρέπει να παρέχει όλα τα εχέγγυα ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, προσόντων και ικανοτήτων των προσώπων που θα διορίζονται και να εξασφαλίζεται ισότητα μεταξύ των κρατών μελών και ισορροπία όσον αφορά τα κράτη μέλη προέλευσης των δικαστών».

Κατά την τροπολογία έντεκα με αιτιολογική σκέψη 10 (α) « Προς άρσιν πάσης αμφιβολίας ως προς το κύρος των αναπληρωματικών δικαστών, είναι άκρως σημαντικό να εκλέγονται κατά τρόπον ώστε να μην διακυβεύεται το κύρος του δικαστηρίου και να εξασφαλίζεται η πλήρης ανεξαρτησία τους».

Στην τροπολογία δώδεκα με αιτιολογική σκέψη 10 (β) «Οι αναπληρωτές δικαστές πρέπει να υπόκεινται σε υποχρεώσεις ανεξαρτησίας, αμεροληψίας, ικανότητας και επάρκειας και να απολαύουν, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, των ιδίων δικαιωμάτων με τους μόνιμους δικαστές⁵⁶».

⁵⁶Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ημερομηνίας 05 Ιουλίου 2012 - Στρασβούργο

Σύμφωνα με την τροπολογία δεκατρία με αιτιολογική σκέψη 10 (γ) « *Το Δικαστήριο πρέπει να εισαγάγει ένα σύστημα που να επιτρέπει την διατύπωση αποκλινουσών γνώμων, χωρίς ωστόσο αυτό να θίγει την ανεξαρτησία των δικαστών. Το ζήτημα αυτό πρέπει να εξεταστεί ενδελεχώς από τους ειδικούς, τους ασκούντες νομικά επαγγέλματα και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη*».

Κατά την τροπολογία δεκατέσσερα και με πρόταση κανονισμού άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο 6 (α) «*Στο άρθρο 47, η πρώτη παράγραφος αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο: Τα άρθρα 9 (α), 14, 15, η πρώτη, δεύτερη, τέταρτη και πέμπτη παράγραφος του άρθρου 17, και το άρθρο 18 ισχύουν για το Γενικό Δικαστήριο και τα μέλη του*».

Στην τροπολογία δεκαπέντε με πρόταση κανονισμού άρθρο 1, παράγραφος 1 και στοιχείο 7 « *Το άρθρο 48 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο: Το Γενικό Δικαστήριο απαρτίζεται από 39 δικαστές. Η μερική ανανέωση των δικαστών, που γίνεται κάθε τρία έτη, αφορά εκ περιτροπής είκοσι και δεκαεννέα δικαστές*».

Σύμφωνα με την τροπολογία δεκαέξι, με πρόταση κανονισμού, άρθρο 1, παράγραφος 1 και στοιχείο 7 (α) « *Στο άρθρο 48, προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος: Τα κράτη μέλη αντιπροσωπεύονται από έναν τουλάχιστον δικαστή και όχι περισσότερους από δύο δικαστές της ιθαγένειας τους*».

Κατά την τροπολογία δεκαεπτά, με πρόταση κανονισμού άρθρο 1, παράγραφος 1 και στοιχείο 7 (β) « *Στο άρθρο 50 προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος 2 μετά την παράγραφο 1: Για την διεκπεραίωση νομικών ζητημάτων τα οποία ανακύπτουν σε σημαντικό βαθμό υποθέσεων, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να συγκροτήσει κατάλληλο αριθμό εξειδικευμένων τμημάτων, τα οποία επιλαμβάνονται των υποθέσεων, στο πλαίσιο των οποίων εγείρονται τα σχετικά νομικά ζητήματα*».

Στην τροπολογία δεκαοκτώ, με πρόταση κανονισμού, άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο 8 « *Στο άρθρο 62γ, προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος: «Το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με το άρθρο 257 ΣΛΕΕ, μπορούν να τοποθετήσουν στα ειδικευμένα δικαστήρια αναπληρωτές δικαστές προς αναπλήρωση δικαστών οι οποίοι, χωρίς να τελούν σε κατάσταση αναπηρίας θεωρούμενης ως ολικής, κωλύονται επί μακρό χρονικό διάστημα να μετέχουν στην εκδίκαση των υποθέσεων. Στην περίπτωση αυτή, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θεσπίζουν τους όρους υπό τους οποίους διορίζονται οι αναπληρωτές δικαστές, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, τον τρόπο με τον οποίο θα ασκούν τα καθήκοντα τους και τις περιστάσεις υπό τις οποίες παύουν να τα ασκούν. Οι διατάξεις αυτές εξασφαλίζουν, επί πλέον, ότι οι αναπληρωτές δικαστές έχουν παρόμοια δικαιώματα με τους μόνιμους και μπορούν να ασκούν τα αυτά καθήκοντα, προκειμένου να εξασφαλίζεται το απόλυτο κύρος των αποφάσεων του Δικαστηρίου⁵⁷».*

⁵⁷www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2012-0185&language=EL, με ημερομηνία πρόσβασης 21/10/2014

Σύμφωνα με την τροπολογία δεκαεννιά, πρόταση κανονισμού, άρθρο 3, παράγραφος 2 (α) «Οι δώδεκα δικαστές οι οποίοι διορίζονται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού αναλαμβάνουν τα καθήκοντα τους αμέσως μετά την ορκωμοσία τους. Οι έξι εξ αυτών επιλέγονται με κλήρωση και η θητεία τους λήγει έξι έτη μετά την πρώτη μερική ανανέωση της σύνθεσης του Γενικού Δικαστηρίου, η οποία έπεται της έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού. Η θητεία των υπόλοιπων έξι δικαστών λήγει έξι έτη μετά τη δεύτερη μερική ανανέωση της σύνθεσης του Γενικού Δικαστηρίου η οποία έπεται της έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού⁵⁸».

⁵⁸Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2012 σχετικά με το σχέδιο κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του παραρτήματος (1) του Οργανισμού (02074/2011 – C7-0090/2011 – 2011/0901A (COD))

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Προσφυγές, Αποφάσεις, Νομολογία, Θεμελιώδη δικαιώματα και εξειδικευμένο Δικαστήριο της ΕΕ

Δ1.Άμεσες προσφυγές στα δικαστήρια της ΕΕ είναι οι ακόλουθες:

- 1.Αίτηση ακυρώσεως
2. Προσφυγή κατά παράλειψης
3. Προσφυγή κατά κράτους μέλους για παραβίαση του κοινοτικού δικαίου
4. Ένσταση παρανομίας
5. Προσφυγή αποζημίωσης
6. Υπαλληλικές προσφυγές

Δ2.Προδικαστικές αποφάσεις στα Δικαστήρια της ΕΕ

Όσο αφορά τις προδικαστικές αποφάσεις αυτές αφορούν διάφορα ερωτήματα, που προωθούν τα εθνικά δικαστήρια αναφορικά με την ερμηνεία ή το κύρος των κανόνων του κοινοτικού δικαίου. Επιπρόσθετα, το Δικαστήριο μπορεί να εκδόσει γνωμοδοτήσεις μετά από σχετικό αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της επιτροπής ή οποιουδήποτε κράτους μέλους.Αναφορικά με τα διακυβερνητικά πεδία αρμοδιότητας, οι εξουσίες του Δικαστηρίου είναι αρκετά περιορισμένες και αφορούν:

α) Προδικαστικά ερωτήματα που υποβάλλονται από τα εθνικά δικαστήρια αναφορικά με το κύρος ή την ερμηνεία νομικών πράξεων που εκδίδει το συμβούλιο και αφορούν την Αστυνομική και δικαστική συνεργασία

β) Την νομιμότητα των αποφάσεων πλαίσιο, ύστερα από προσφυγή των κρατών μελών ως και της επιτροπής

γ) Την επίλυση διαφορών ανάμεσα στα κράτη μέλη αναφορικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή δεσμευτικών πράξεων που εκδίδει το συμβούλιο και αφορά την Αστυνομική και δικαστική συνεργασία

Το Δικαστήριο μαζεύει και κάποιες γενικές αρμοδιότητες στα πλαίσια του συστήματος της ΕΕ, όπως για παράδειγμα τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης⁵⁹.

⁵⁹www.soc.aegean.gr/ext-files/gr/ekeo/gr-ekeo-eyropaiko-dikaio-grigoriou-pdf,
04/10/2014

Δ3.Σημαντική απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κάποιες από τις σημαντικές αποφάσεις του Δικαστηρίου της ΕΕ είναι οι υποθέσεις Yusuf/Al Barakaat⁶⁰ και Kadi⁶¹

⁶⁰ΠΕΚ, 21.9.2005, Ahmed Ali Yusuf και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, T-306/01, Συλλ. 2005.II-3544.

⁶¹ΠΕΚ, 21.9.2005, Yassin Abdullah Kadi κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, T-315/01, Συλλ. 2005.II-3649.

το Γενικό Δικαστήριο αποπειράθηκε, για πρώτη φορά μετά από προσφυγές των ιδιωτών να ακυρώσει αποφάσεις κοινοτικών οργάνων, να προσδιορίσει τα όρια του δικαστικού ελέγχου των κοινοτικών κυρώσεων και να απαντήσει στο ερώτημα κατά πόσο ο κοινοτικός δικαστής μπορεί να ελέγξει την νομιμότητα κανονισμών όπου, συμπεριλαμβάνονται ιδιώτες σε κατάλογο, επιβάλλεται σε αυτούς δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, οι οποίοι εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή κοινών θέσεων ΚΕΠΠΑ αλλά και προς συμμόρφωση με συναφή ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας. Επιπρόσθετα, στις αναφερόμενες υποθέσεις τα θιγόμενα πρόσωπα, είναι ο Σουηδός υπήκοος Ahmed Ali Yusuf και η Al Barakaat International Foundation, εταιρεία με έδρα τη Σουηδία και επίσης ο Yassin Abdullah Kadi, κάτοικος Σαουδικής Αραβίας, οι οποίοι περιελήφθηκαν σε κατάλογο της επιτροπής κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ μετά την έκδοση σειράς σχετικών Ψηφισμάτων, γιατί χαρακτηρίστηκαν ως πρόσωπα που είχαν σχέση με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν, το δίκτυο της Αλ Κάιντα και το καθεστώς των Ταλιμπάν. Εν συνεχεία, και αφού κρίθηκε αναγκαία η συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή των ψηφισμάτων, το Συμβούλιο έκδωσε διαδοχικά σχετικούς κανονισμούς οι οποίοι περιελάμβαναν και τον ανωτέρω κατάλογο. Ακολούθως επιβλήθηκαν περιοριστικά μέτρα όπως δεσμεύσεις κεφαλαίων και λοιπών χρηματοοικονομικών πόρων, περιουσιακών στοιχείων κατά των πιο πάνω φυσικών προσώπων και της εταιρείας. Μετά από αυτή την εξέλιξη οι θιγόμενοι προσέφυγαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου τότε Πρωτοδικείου κατά του κανονισμού (ΕΚ) 881/2002 του Συμβουλίου ζητώντας την ακύρωσή του. Εν συνεχεία οι αναφερόμενες υποθέσεις ενώθηκαν προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας. Με τις εκδοθείσες αποφάσεις του το τότε Πρωτοδικείο της ΕΕ αποφάσισε ότι ο προσβαλλόμενος κανονισμός, εφόσον αποσκοπεί στην εφαρμογή ψηφίσματος που έκδοσε το Συμβούλιο Ασφαλείας βάση του κεφαλαίου VII του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, διαφεύγει του δικαστικού ελέγχου, γιατί θα αποτελούσε έναν έμμεσο έλεγχο του σχετικού Ψηφίσματος του Συμβουλίου Ασφαλείας από την κοινοτική έννομη τάξη, ο έλεγχος ο οποίος δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από το κοινοτικό αλλά ούτε και από το διεθνές δίκαιο. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ο προσβαλλόμενος κανονισμός είναι προϊόν δικαστικής ασυλίας με μοναδική εξαίρεση τον παρεμπόμποντα έλεγχο με κριτήριο το *ius cogens*, υπό την έννοια των επιτακτικών κανόνων της διεθνούς δημόσιας τάξης περί προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Είναι ξεκάθαρο ότι το δικαστήριο απέδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στην προέλευση των μέτρων από το Συμβούλιο Ασφαλείας, όπως είχε πράξει και σε άλλες αποφάσεις του, κρίνοντας ότι οποιαδήποτε τυχόν ζημία υφίσταντο ιδιώτες από τα συγκεκριμένα μέτρα δεν μπορεί να αποδοθεί στην ΕΕ, αλλά στις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας με τις οποίες είχαν επιβληθεί τα μέτρα⁶².

⁶² Παπαδοπούλου, Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου II/2006, σ. 447-473, E. F. Defeis, "Targeted sanctions, human rights and the Court of First Instance of the European Community", 30 Fordam International Law Journal, (May 2007), σ. 1452-1454

Δ4.Η μεταστροφή της νομολογίας με την απόφαση Kadi/Al Barakaat του ΔΕΚ

Εξετάζοντας την έφεση των πιο αποφάσεων του Πρωτοδικείου και συνεκδικάζοντας τις δυο υποθέσεις, το Δικαστήριο βρήκε μπροστά του το περίπλοκο θέμα του δικαστικού ελέγχου των περιοριστικών μέτρων, με την απόφαση που εξέδωσε στις 3 Σεπτεμβρίου 2008⁶³. Το ΔΕΚ, στην απόφαση του επεσήμανε, για μία ακόμα φορά, την αυτονομία της κοινοτικής έννομης τάξης σε σχέση με την διεθνή έννομη τάξη, αλλά και την δική του αρμοδιότητα να εγγυάται και να διασφαλίζει τον σεβασμό της αυτονομίας. Η αρμοδιότητα αυτή έχει εξεταστεί από το ίδιο το Δικαστήριο και αναφέρθηκε ότι αποτελεί μία από τις βάσεις της Κοινότητας⁶⁴. Ειδικότερα, τόνισε ότι η ΕΕ, ως κοινότητα δικαίου, βάση καταστατικού της χάρτη, για την Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, επιβάλλει ως συνταγματική αρχή τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων από τα όργανά της και τις πράξεις αυτών, αφού ο σεβασμός αυτός αποτελεί προϋπόθεση για την νομιμότητα των κοινοτικών πράξεων. Κατά τα αναφερόμενα, δεν χωρεί παρέκκλιση από τις συνταγματικές αρχές της Συνθήκης, πολύ δε περισσότερο, δεν είναι δυνατόν να θιγούν από μία διεθνή συμφωνία της Κοινότητας οι υποχρεώσεις της⁶⁵.

⁶³Μετά την αίτηση αναίρεσης που άσκησαν οι Yusuf και Al Barakaat κατά της απόφασης του ΠΕΚ στην υπόθεση T- 306/01, ο διάδικος Yusuf παραιτήθηκε, με αποτέλεσμα να διαγραφεί το όνομά του με Διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 13.11.2007.

⁶⁴ΔΕΚ, Kadi/ Al Barakaat, σκ. 282. Βλ. και την απόφαση-σταθμό ΔΕΚ, 15.7.1964, Costa κατά ENEL, Συλλ. (ειδική έκδοση) 1964.1191. Α. Gattini, “Joined Cases C-402/05 P & 415/05 P, Yassin Abdullah Kadi, Al Barakaat International Foundation v. Council and Commission, judgment of the Grand Chamber of 3 September 2008, nyr.”, 46 Common Market Law Review, (2009), σ. 224-225

⁶⁵ΔΕΚ, Kadi/ Al Barakaat , σκ. 281-285.42

Ειδικά κατά το Δικαστήριο, ο έλεγχος των κοινοτικών κυρώσεων δεν δύναται να αποκλεισθεί δυνάμει του κοινοτικού δικαίου, καθώς καμία διάταξη της Συνθήκης ΕΚ δεν προβλέπει τέτοια δυνατότητα⁶⁶. Αν και έχει γίνει δεκτό ότι υπό κάποιες προϋποθέσεις, οι διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών δικαιολογούν τις παρεκκλίσεις ακόμα και από το πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο, οι παρεκκλίσεις αυτές σε καμιά περίπτωση δεν δικαιολογούνται, αν αυτές αφορούν τις αρχές που συνιστούν τα θεμέλια της κοινοτικής εννόμου τάξεως⁶⁷. Με την λογική του το Δικαστήριο, ουσιαστικά προσδίδει σε συγκεκριμένους κανόνες του πρωτογενούς δικαίου και, συγκεκριμένα στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας και της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων⁶⁸. Επιπρόσθετα το ΔΕΚ υποστηρίζει ότι, βάση του άρθρου 300 ΣΕΚ και συγκεκριμένα της παραγράφου 7 αυτού, μία διεθνής συμφωνία, όπως για παράδειγμα ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών, εντάσσεται στην ιεραρχική κατάταξη των κανόνων που ισχύουν στην κοινοτική έννομη τάξη,⁶⁹ υπερισχύει όμως, μόνο του δευτερογενούς κοινοτικού δικαίου και όχι των Συνθηκών και των υπόλοιπων πηγών πρωτογενούς δικαίου, ιδίως των γενικών αρχών στις οποίες συμπεριλαμβάνονται τα θεμελιώδη δικαιώματα⁷⁰.

⁶⁶ΔΕΚ, Kadi/ Al Barakaat , σκ. 300.

⁶⁷ΔΕΚ, Kadi/ Al Barakaat , σκ. 301-304.

⁶⁸Παπαδοπούλου, Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου 1/2009, σ. 21-59.

⁶⁹Παρά την επιφύλαξη που αφήνει να διαφανεί με την σκέψη 305 «...αν, βεβαίως, οι εν λόγω υποχρεώσεις περιλαμβάνονταν στην ιεραρχική αυτή κατάταξη.».

⁷⁰ΔΕΚ, Kadi/ Al Barakaat, σκ. 306-309.44

Δ5.Τα κυριότερα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα τα οποία έχει αναγνωρίσει μέχρι στιγμής το Δικαστήριο είναι τα πιο κάτω:

1. Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια⁷¹
2. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης⁷²
3. Η απαγόρευση των διακρίσεων⁷³
4. Η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι⁷⁴
5. Η ελευθερία της Θρησκείας και της πίστης⁷⁵
6. Η προστασία της ιδιωτικής ζωής⁷⁶
7. Το Ιατρικό απόρρητο⁷⁷
8. Το δικαίωμα ιδιοκτησίας⁷⁸
9. Η ελευθερία επαγγέλματος⁷⁹
10. Η ελευθερία εμπορίου⁸⁰
11. Η ελευθερία της βιομηχανίας⁸¹
12. Η ελευθερία του ανταγωνισμού⁸²
13. Η προστασία της οικογενειακής ζωής⁸³
14. Το δικαίωμα της υπεράσπισης σε δίκαιη δίκη⁸⁴
15. Το απαραβίαστο της κατοικίας⁸⁵
16. Η ελευθερία έκφρασης και δημοσίευσης⁸⁶

⁷¹Casaqvande (1974), Σύλλογή σελ. 773

⁷²Klocknerwerke AG (1962),Σύλλογή σελ.653

⁷³Defrenne κατά Sabena (1976),Σύλλογή σελ. 455

⁷⁴Gewerkschaftsbunb, Massa et al (1974), Σύλλογή σελ.917-925

⁷⁵Prais (1976), Σύλλογή, σελ. 1589-1599

⁷⁶National Panasonic (1980), Σύλλογή, σελ. 2033-2056 επ.

⁷⁷Επιτροπή κατά ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας (1992),Σύλλογή, σελ.2575

⁷⁸Haner (1979), Σύλλογή, σελ.3727-3745 επ.

⁷⁹Haner (1979), Σύλλογή, σελ. 3727

⁸⁰International Trade Association (1970), σελ.1125-1135 επ.

⁸¹Usinor (1984), σελ.4177 επ.

⁸²Γαλλία (1985)σελ.531

⁸³Επιτροπή κατά Γερμανίας (1989), σελ. 1263

⁸⁴Johnston κατά Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary (1986) σελ.1651 επ., σελ. 1682 Pacastaing κατά Βελγίου (1980), Σύλλογή, σελ. 691 επ. Σελ.716

⁸⁵Hoechest AG κατά επιτροπής (1989), Σύλλογή σελ.2919

⁸⁶UBUB,UBBB (1984), Σύλλογή, σελ.9 επ., σελ. 62

Τα δικαιώματα πρέπει να είναι συμβατά με την δομή καθώς επίσης και τους στόχους της Κοινότητας. Πρέπει να αντιμετωπίζονται πάντοτε σύμφωνα με την κοινωνική λειτουργία της προστατευόμενης δραστηριότητας⁸⁷. Όσο αφορά την αρχή της αναλογικότητας ως και της εγγύησης του ουσιαστικού περιεχομένου είναι επιπρόσθετοι περιορισμοί. Κατά συνέπεια όταν η Κοινότητα επεμβαίνει στην προστατευόμενη σφαίρα του θεμελιωδούς δικαιώματος, δεν δικαιούται να παραβιάσει την αρχή της αναλογικότητας ή να προσβάλλει το ουσιαστικό περιεχόμενο του δικαιώματος⁸⁸.

⁸⁷Internationale Handelsqesellschaft (1970), Συλλογή, σελ.1125

⁸⁸Schrader κατά Hauptzollant Gronan (1989), Συλλογή, σελ. 2237, σημείο 15

Δ6. Νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά την Συνθήκη της Λυσσαβώνας για τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ

Όσο αφορά τις συνέπειες της υποχρεωτικής εφαρμογής του Χάρτη έγιναν αμέσως εμφανείς στη νομολογία του ΔΕΕ. Κατά το έτος 2010, ο Χάρτης ήταν αντικείμενο αναφοράς σε τριάντα αποφάσεις. Σύμφωνα με την μέθοδο άντλησης θεμελιωδών δικαιωμάτων, είναι αξιοσημείωτο ότι, σε αντιδιαστολή με την παλιά νομολογία του Δικαστηρίου, βάση της οποίας οι κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και κυρίως η ΕΣΔΑ ήταν προνομιακή πηγή, αυτή την στιγμή ο Χάρτης είναι σημείο εκκίνησης και αναφοράς. Ειδικά, στα πλαίσια μιας νέας στρατηγικής, το Δικαστήριο λαμβάνει ως αφετηρία τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη, τα εφαρμόζει σύμφωνα με την προϋπάρχουσα νομολογία του, ως επίσης και την σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, και επικαλείται μόνο σε ένα δεύτερο πλαίσιο και μόνο στις περιπτώσεις που είναι απαραίτητο, τις διατάξεις της ΕΣΔΑ. Καθώς ο Χάρτης απασχολεί συνέχεια με ανοδική αυξανόμενη συχνότητα αλλά και υπό πολλές διαφορετικές οπτικές γωνίες το ΔΕΕ, είναι φυσιολογικό να προκύπτουν θέματα αναφορικά με το ακριβές πεδίο εφαρμογής του, την σωστή ερμηνεία των διατάξεών του, το επίπεδο προστασίας που καθιερώνει καθώς και τη σχέση του με διαφορετικές πηγές προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ειδικά την ΕΣΔΑ, δεδομένης και της πιθανής προσχώρησης της ΕΕ στο σύστημα της τελευταίας. Όσο αφορά το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη ρυθμίζεται πρώτα από όλα από τις γενικές διατάξεις που περιέχονται στον τίτλο VII και συγκεκριμένα στο άρθρο 51 του Χάρτη. Το τέταρτο άρθρο μας αναφέρει ότι οι διατάξεις του Χάρτη απευθύνονται στα θεσμικά, στα άλλα όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, ως επίσης και στα κράτη μέλη, όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Επιπρόσθετα, υπενθυμίζεται ότι ο Χάρτης δεν διευρύνει το πλαίσιο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης ούτε θεσπίζει νέες αρμοδιότητες και υποχρεώσεις για την Ένωση, ούτε αλλάζει τις ήδη υφιστάμενες και οριζόμενες στις Συνθήκες. Βάση του άρθρου 51 του Χάρτη τίθεται εκ πρώτης όψεως ένα σαφέστατο πλαίσιο στις σχέσεις ανάμεσα των διακριτών συστημάτων προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, υπάρχουν διαφορετικές απόψεις οι οποίες και διχάζονται όσον αφορά την ερμηνεία του σημείου, όπου ορίζεται ότι οι διατάξεις του Χάρτη απευθύνονται στα κράτη μέλη όταν τα τελευταία πρέπει να εφαρμόσουν το δίκαιο της Ένωσης. Ειδικότερα, προκύπτουν κάποια ερωτηματικά αφού η διατύπωση της διάταξης δίνει την εντύπωση ότι ο Χάρτης είναι δεσμευτικός για τα κράτη μέλη, αποκλειστικά στις περιπτώσεις μεταφοράς διατάξεων του δικαίου της Ένωσης στην εθνική έννομη τάξη. Αντίθετα, βάση του σχετικού σημείου των επεξηγήσεων του Χάρτη, η υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αναφέρεται στο πλαίσιο της Ένωσης επιβάλλεται στα κράτη μέλη όταν ενεργούν μέσα στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, και συγκεκριμένα σε όλες εκείνες τις περιπτώσεις που αφορούν πράξεις εθνικού δικαίου οι οποίες είναι συνδεδεμένες με το δίκαιο της Ένωσης, αλλά δεν προέρχονται από την ανάγκη εφαρμογής του στην εσωτερική έννομη τάξη. Όσο αφορά την εμβέλεια και ερμηνεία των δικαιωμάτων και των αρχών του Χάρτη θα προσέξουμε ότι ο ίδιος ο Χάρτης, τόσο στο προοίμιό του, όσο και στο άρθρο 52, θεσπίζει κανόνες και μας αναφέρει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να ερμηνεύονται οι διατάξεις του.

Για παράδειγμα, το άρθρο 52 παράγραφος 7, μας αναφέρει ότι τα δικαστήρια της Ένωσης και των κρατών μελών λαμβάνουν δεόντως υπόψη τους τις επεξηγήσεις οι οποίες έχουν εκπονηθεί για να βοηθήσουν την παροχή κατευθύνσεων για την ερμηνεία του παρόντος Χάρτη. Ένα θέμα που έδωσε αφορμή για προβληματισμό είναι στο γεγονός ότι ο Χάρτης προβλέπει ρητά τη διάκριση ανάμεσα στα δικαιώματα και τις αρχές. Συγκεκριμένα το άρθρο 52 παράγραφος 5 προβλέπει ότι: «Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη που περιέχουν αρχές μπορούν να εφαρμόζονται με νομοθετικές και εκτελεστικές πράξεις των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης και με πράξεις των κρατών μελών όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, κατά την άσκηση των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους. Η επίκληση των διατάξεων αυτών ενώπιον δικαστηρίου είναι παραδεκτή μόνον για την ερμηνεία των εν λόγω πράξεων και τον έλεγχο της νομιμότητάς τους.» Δεδομένης της διάκρισης ανάμεσα στα δικαιώματα και τις αρχές υποστηρίζεται ότι, ειδικά στο πλαίσιο των κοινωνικών δικαιωμάτων, περιορίζεται πολύ η ουσιαστική πιθανότητα επίκλησης των δικαιωμάτων αυτών ενώπιον του δικαστή, καθώς η διατύπωση αρκετών από τις σχετικές διατάξεις είναι κάπως αόριστη και γενικόλογη. Σχετικά με αυτή την κριτική να σας υπενθυμίσω ότι η αναγωγή των αρχών αυτών σε νομικά δεσμευτικές διατάξεις ίδιας τυπικής ισχύος με τις συνθήκες είναι από μόνη της ικανή να δώσει νέα δυναμική για νομοθετικές πρωτοβουλίες στους αντίστοιχους τομείς. Ειδικότερα, η νομολογιακή ερμηνεία του παράγωγου δικαίου όταν γίνεται υπό το φως νομικά δεσμευτικών διατάξεων ανώτερης τυπικής ισχύος αποκτά άλλη προοπτική και δυναμική. Ένα άλλο σημείο στο οποίο πρέπει ιδιαίτερη αναφορά λόγω της ιδιαιτερότητας του για την αρμονική ανάπτυξη της ευρωπαϊκής έννομης τάξης, συνιστά η εξασφάλιση της συνοχής βάσει της ταυτόχρονης εφαρμογής του Χάρτη και των άλλων πηγών προστασίας θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως για παράδειγμα η ΕΣΔΑ και οι κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών. Επιπρόσθετα όσον αφορά κατά πρώτο λόγο τη σχέση ανάμεσα στις διατάξεις του Χάρτη με αυτές τις ΕΣΔΑ, το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη ορίζει ότι εάν κάποιο από τα δικαιώματα του Χάρτη αντιστοιχεί σε δικαίωμα που προστατεύεται από την ΕΣΔΑ, η έννοια και το πλαίσιο εφαρμογής του εν λόγω δικαιώματος πρέπει να συμπίπτει με αυτό που ορίζει η ΕΣΔΑ. Ειδικά και με βάση το ίδιο άρθρο, η νομοθεσία της ΕΕ δεν αποκλείεται να παρέχει ακόμη πιο εκτεταμένη προστασία. Όσον αφορά κατά δεύτερο λόγο τη σχέση ανάμεσα στις διατάξεις του Χάρτη και των κοινών συνταγματικών παραδόσεων των κρατών μελών, αυτή ρυθμίζεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 52, δυνάμει της οποίας κάθε δικαίωμα που προέρχεται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των χωρών της ΕΕ πρέπει να ερμηνεύεται κατά βάση με τις εν λόγω παραδόσεις. Το κορυφαίο δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης πήρε σήμερα την πλευρά των υποστηρικτών του δικαιώματος στην ιδιωτικότητα, αποφαινόμενο πως μπορεί να ζητηθεί από την Google, την υπ' αριθμόν ένα στον κόσμο μηχανή αναζήτησης στο Ίντερνετ, να αφαιρεί πληροφορίες οι οποίες είναι ευαίσθητες από τα αποτελέσματα των αναζητήσεων. Η υπόθεση αυτή φέρνει στην επιφάνεια την μάχη μεταξύ των υπέρμαχων της ελευθερίας της έκφρασης και τους υποστηρικτές του δικαιώματος στην ιδιωτικότητα, που θέση τους είναι ότι οι άνθρωποι θα πρέπει να έχουν το «δικαίωμα στη λήθη», που σημαίνει ότι θα πρέπει να μπορούν να αφαιρούν τα ψηφιακά ίχνη τους από το Ίντερνετ. Το Γαλλικό Πρακτορείο ανέφερε πως η απόφαση αυτή συνιστά έκπληξη, γιατί αντιβαίνει στην άποψη του γενικού εισαγγελέα, την οποία ακολουθεί εν γένει το Δικαστήριο. Ο γενικός εισαγγελέας είχε αναφέρει τον Ιούνιο του 2013 πως η Google δεν είναι υπεύθυνη για τα προσωπικά δεδομένα που εμφανίζονται στις σελίδες της και πως δεν

μπορεί να γίνει επίκληση του «δικαιώματος στην (ψηφιακή) λήθη». Η απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με έδρα του το Λουξεμβούργο, ήρθε αφού ο Ισπανός, Μάριο Κοστέχα Γκονθάλεθ, διαμαρτυρήθηκε στην ισπανική υπηρεσία προστασίας προσωπικών δεδομένων πως η παρουσία μιας ειδοποίησης πλειστηριασμού της κατοικίας του, έναντι χρέους που στη συνέχεια είχε διευθετηθεί, στα αποτελέσματα της μηχανής αναζήτησης της Google, συνιστά παραβίαση της ιδιωτικότητάς του. Να αναφέρουμε ότι η υπόθεση του είναι μία από 180 παρόμοιες περιπτώσεις στην Ισπανία. Οι ενδιαφερόμενοι απαιτούν από την Google να διαγράψει τις προσωπικές πληροφορίες τους από το Διαδίκτυο. Θέση της αναφερόμενης εταιρείας είναι πως ο εξαναγκασμός της να αφαιρέσει τέτοια δεδομένα ισοδυναμεί με λογοκρισία. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέφερε ότι θέση του είναι πως τα δικαιώματα των προσώπων, η ιδιωτικότητα των οποίων παραβιάζεται, υπερτερούν του γενικού δημόσιου συμφέροντος. *«Εφόσον διαπιστώνεται, έπειτα από αίτημα εκείνου στον οποίο αφορούν τα δεδομένα, πως η συμπερίληψη αυτών των συνδέσμων στον κατάλογο είναι, στην παρούσα στιγμή, ασυμβίβαστη με την κατευθυντήρια οδηγία, τότε οι σύνδεσμοι και η πληροφορία στον κατάλογο των αποτελεσμάτων πρέπει να διαγράφονται»*, ανέφεραν οι δικαστές. Οι ίδιοι συμπλήρωσαν πως οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα να ζητούν από την Google να διαγράψει ευαίσθητα δεδομένα ή να προσφύγουν σε μια αρμόδια αρχή, εφόσον η εταιρεία αρνείται να συμμορφωθεί με το αίτημά τους. Όσο αφορά την ευρωπαϊκή κατευθυντήρια οδηγία για την προστασία των δεδομένων, η οποία υιοθετήθηκε το 1995, αναθεωρείται τώρα για να καταστούν αυστηρότεροι οι κανόνες⁸⁹.

⁸⁹ Αντιφώνηση του καθηγητή Βασίλειου Σκουρή και Προέδρου του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την ανακήρυξη του σε Επίτιμο Διδάκτορα Νομικής του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου με θέμα: Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

Σύμφωνα και με την νομολογία του ΔΕΚ, όλη η Κοινότητα αποτελεί μίαν «ιδιαιτέρη έννομη τάξη», η οποία στην ουσία είναι προϊόν της διεθνούς έννομης τάξεως⁹⁰. Το ΔΕΚ χαρακτηρίζει την Κοινότητα ως «νέα έννομη τάξη του διεθνούς δικαίου», στην απόφαση 26/62, van Gend & Loos, Συλλ. 1963, 3, ενώ στην απόφαση 6/64, Costa/ENEL, Συλλ. 1964, 1194 προχώρησε στην διαγραφή των όρων « του διεθνούς δικαίου », δίδοντας έτσι σημασία στον αυτόνομο και ιδιαίτερο χαρακτήρα της κοινοτικής έννομης τάξεως σε σχέση με την διεθνή⁹¹. Γενικοί κανόνες του διεθνούς δικαίου που δεσμεύουν τα κράτη μέλη, ισχύουν βεβαίως και για την Κοινότητα, εκεί όπου κατά την φύση τους, μπορούν να εφαρμοστούν και σε διακρατικούς οργανισμούς, πάντα όμως με την επιφύλαξη πιο ειδικών διατάξεων της ΕΚ⁹². Το γενικό διεθνές δίκαιο ρυθμίζει έτσι και αλλιώς τις κοινοτικές έννομες σχέσεις αφού υπάρχει ο εξωτερικός σύνδεσμος ως και με την κοινοτική άσκηση των κοινοτικών αρμοδιοτήτων στο διεθνές πεδίο⁹³. Όσο αφορά την δέσμευση των κανόνων του διεθνούς δικαίου για την Κοινότητα οδηγούμαστε στην επιταγή της σύμφωνης προς το διεθνές δίκαιο ερμηνείας του πρωτογενούς ως και στο δευτερογενές κοινοτικό δίκαιο⁹⁴. Σε περίπτωση που υπάρχει σύγκρουση πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου με διεθνές δίκαιο υπερισχύει το κοινοτικό δίκαιο, με εξαίρεση του *jus cogens*. Στην περίπτωση όμως του δευτερογενούς δικαίου υπερισχύει το διεθνές δίκαιο⁹⁵. Στις ενδοκοινοτικές έννομες σχέσεις το γενικό διεθνές δίκαιο δεν έχει εφαρμογή, εφόσον τα κενά του κοινοτικού δικαίου συμπληρώνονται με εφαρμογή γενικών αρχών που συνάγονται από το δίκαιο των κρατών μελών⁹⁶. Τα κράτη μέλη δεν έχουν κανένα δικαίωμα για την επιβολή αντιποίνων, σε περίπτωση παραβάσεως της ΕΚ από άλλο κράτος μέλος⁹⁷.

⁹⁰Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό δίκαιο, Θεσμοί,σελ.191

⁹¹Μπόσκοβιτς, Κ.,Η Ευρωπαϊκή Ένωση υπό το πρίσμα του Διεθνούς Δικαίου, 2000, σελ.27

⁹²Αδαμαντίδου Ε., Αναγνωστοπούλου – Γιαννακού Δ.,Γιοβανόπουλος Ρ., Γώγος Κ., Ζιάμος Γ., Ζιάμου Θ., Ηλιάδου Αικ., Θεοχαροπούλου Ε., Ιωαννίδου Σ., Καριψιάδης Γ., Κούσης Π., Μουαμελετζή Ε., Μπουγιούκα Κ., Νάσκου-Περράκη Π., Πάντζαλη Σ., Παπακωσταντίνου Α., Παπαστεριάδου Ν., Πρεβεδούρου Ε., Σγουρίδου Αικ., Σκουρής Β., Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Βασίλειος Σκουρής, Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2003, Μέρος έκτο, Γενικές και τελικές Διατάξεις, Άρθρο 281 (πρώην α'210),Νομική προσωπικότητα της Κοινότητας, Η Κοινότητα έχει νομική προσωπικότητα, Κοινοτικό δίκαιο και διεθνές δίκαιο, παρ. 12

⁹³ΔΕΚ C-286/90, Pulsen, Συλλ. 1992, 1-6019, σκ. 9

⁹⁴ΔΕΚ 89/85, Ahlstrom, Συλλ. 1988, 5193, σκ. 15 επ.

⁹⁵Tomuschat εις Groeben//Thiesing, α' . 210 ΕΚ, αρ. περ. 42, Ukrow εις Calliess/Ruffert, α' . 281 ΕΚ, αρ. Περ.22. Contra Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Θεσμοί..., σελ.210

⁹⁶Simma/Vedder εις Grabitz/Hilf, α' . 281 ΕΚ, αρ. περ.37

⁹⁷ΔΕΚ 90 και 91/63, Επιτροπή/Λουξεμβούργο και Βέλγιο, Συλλ. 1964, 1217, 7/71, Επιτροπή/Γαλλία ,Συλλ. 1971, 1003

Δ7.Εξειδικευμένο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το ΔΔΔ της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελείται όπως έχει αναφερθεί από επτά δικαστές οι οποίοι διορίζονται αρχικά για περίοδο έξι ετών, αλλά με δυνατότητα ανανέωσης του διορισμού τους. Ο αριθμός των δικαστών μπορεί να αυξηθεί μόνο μετά από απόφαση του Συμβουλίου η οποία λαμβάνεται μετά από ειδική πλειοψηφία. Η μικρή αυτή σύνθεση έχει θετικές καθώς επίσης και αρνητικές συνέπειες⁹⁸. Πρώτα από όλα υπάρχει καλύτερη εσωτερική επικοινωνία μεταξύ των μελών του δικαστηρίου, αφού οι δικαστές καταλήγουν σε συμβιβασμό ακόμα και όταν υπάρχουν διαμετρικά αντίθετες απόψεις. Δεν εφαρμόζεται με αυστηρότητα η ιεραχία της πυραμίδας όπως διαπιστώνεται στα άλλα δύο δικαστήρια της ΕΕ αλλά υπάρχει ένα μοναδικό συλλογικό σύστημα διοίκησης. Ο περιορισμένος αριθμός των δικαστών συνεπάγεται και αρκετές δυσκολίες στο έργο του, όπως η παρατεταμένη άδεια ασθένειας δικαστή. Στην πράξη το δικαστήριο αυτό είναι πιο εύθραστο γι' αυτό και υπάρχει η σκέψη για αναπληρωματικούς δικαστές. Το δικαστήριο αποφάσισε να συγκροτήσει τρία τμήματα, με τα δύο πρώτα να είναι τριμελή και το τρίτο πενταμελές. Το δικαστήριο μπορεί να συνεδριάζει με ολομέλεια, με πενταμελές τμήμα, σε τριμελή ως και μονομελές παρόλο που αρχικά οι συνεδριάσεις ήταν τριμελείς. Ως μόνιμη απαρτία πρέπει στην συνεδρίαση να υπάρχουν πέντε δικαστές για την ολομέλεια και τρεις δικαστές στο τριμελές σχήμα. Η ανάθεση των υποθέσεων γίνεται σύμφωνα με ειδικά κριτήρια του Δικαστηρίου. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου εκλέγεται με απόλυτη πλειοψηφία, σε μυστική ψηφοφορία για τρία έτη με δικαίωμα επανεκλογής. Επιπρόσθετα ο Πρόεδρος συντονίζει τις εργασίες, τις υπηρεσίες του δικαστηρίου, ορίζει τις συνεδριάσεις, προεδρεύει στις δημόσιες συνεδριάσεις και διασκεύει της ολομέλειας, του πενταμελούς και τριμελούς τμήματος και αντικαθίσταται σε περίπτωση οποιουδήποτε κωλήματος από τον αρχαιότερο δικαστή⁹⁹. Το δικαστήριο σε όλη την διάρκεια της διαδικασίας, έχει εξουσία να εξετάζει και τον φιλικό διακανονισμό ανάμεσα στους διαδίκους είτε για όλη την διαφορά ή ακόμα και μέρος της¹⁰⁰.

⁹⁸KANNINEN, Le Tribunal de la fonction publique de l' UE- la premiere jurisdiction specialisee dans le systeme juridictionnel del Union europeenne, Liber Amicorum in Honour of Sven Norberg, Brussels, 2006

⁹⁹Ξανθούλης Εμμ. Ναπολέον, Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης Ευρωπαϊκής Ένωσης – Θεσμοί/όργανα ΕΕ, διοικητική διαδικασία- υπαλληλικές διαφορές – υπάλληλοι ΕΕ, υπαλληλικό δίκαιο, δικονομία- Δικαιοδοτικά όργανα ΕΕ, σελ.21-23

¹⁰⁰Ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης (2007), σελ.209

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η σημασία καθώς και ο ρόλος του Δικαστηρίου της ΕΕ, ως και η ικανότητα του Δικαστηρίου να επιβάλει το ίδιο την εκτέλεση των αποφάσεων του, το κάνει να διακρίνεται από τα υπόλοιπα διεθνή δικαστήρια. Το δικαστήριο της ΕΕ ασκεί όλες εκείνες τις εξουσίες που του δόθηκαν οι Συνθήκες και αφορούν την έννομη προστασία της Ένωσης. Η υπόλοιπη εξουσία παραμένει στα κράτη μέλη. Όσον αφορά τις συνθήκες κατέστησαν το δικαστήριο ως μοναδικό όργανο που αυθεντικά ερμηνεύει το δίκαιο της ΕΕ, ένα αρκετά μεγάλο μέρος της ευθύνης για την σωστή εφαρμογή του, παρέμεινε στα δικαστικά συστήματα των κρατών μελών. Το δικαστήριο είναι σαν συνδετικός κρίκος μεταξύ της Ένωσης και των δικαστικών συστημάτων των κρατών μελών. Για παράδειγμα ο πρώην Κοινοτικός Δικαστής Γ. Αρέστης ανέφερε ότι μέσα από την διαδικασία της προδικαστικής παραπομπής υπάρχει μια σταθερή συνεργασία ανάμεσα στα εθνικά δικαστήρια και το δικαστήριο της ΕΕ, και κατά δεύτερο λόγο μέσα από την ίδια διαδικασία επιτυγχάνεται κατά έμμεσο τρόπο η συνεργασία ανάμεσα σε δύο δικαστικά συστήματα. Στις περιπτώσεις όπου κράτος μέλος ζητεί την ερμηνεία οποιασδήποτε πρόνοιας Δικαίου, την ίδια στιγμή η ερμηνεία που θα δοθεί δεσμεύει και τα υπόλοιπα κράτη μέλη. Επιπρόσθετα ανέφερε ότι το δικαστήριο της ΕΕ διακρίνεται από τα υπόλοιπα διεθνή δικαστήρια, αφού η εκτέλεση των αποφάσεων του αφήνεται και σε άλλα διεθνή όργανα. Τέλος ανέφερε ότι η υποχρέωση των κρατών μελών για συμμόρφωση είναι αυτόνομη και ανεξάρτητη¹⁰¹.

¹⁰¹Ομιλία του Κύπριου Δικαστή Γεώργιου Αρέστη στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου με ημερομηνία 30.11.2013, www.newsit.com.cy/default.php?Article&art_id=119774&catid=1

Επιπρόσθετα κατά τον Γ. Αρέστη πρώην κοινοτικό δικαστή του ΔΕΕ το Δικαστήριο, ως το υπέρτατο δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης, λειτουργεί σαν Συνταγματικό Δικαστήριο, σαν θεματοφύλακας όλων των στόχων και των κανόνων δικαίου που υπάρχουν στις ιδρυτικές συνθήκες όταν αποφασίζει επί των υποθέσεων που σχετίζονται με την οριζόντια διαίρεση εξουσιών ανάμεσα σε διάφορα όργανα της Ένωσης ή την διαίρεση εξουσιών ανάμεσα στην Ένωση και τα Κράτη μέλη αλλά και όταν δικάζει υποθέσεις σχετικές με την προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων¹⁰². Παρόλο που τα δικαστικά συστήματα των κρατών μελών, έχουν σημαντικές διαφορές όσο αφορά τις λεπτομέρειες τους, θεσμοθετήθηκε ένα σύνολο κοινών αρχών το οποίο ισχύει για όλα, καθώς επίσης και για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σημαντικότερη κοινή αρχή είναι ότι τα δικαστήρια της ΕΕ πρέπει να είναι αμερόληπτα και ανεξάρτητα από την κυβέρνηση και τους νομοθέτες. Όσο αφορά την αρχή της ανεξαρτησίας του όλου δικαστικού συστήματος είναι μία από τις αξίες πάνω στις οποίες έχει θεμελιωθεί η ΕΕ, όπως για παράδειγμα το κράτος δικαίου, ο σεβασμός της ελευθερίας, της ισότητας καθώς επίσης και τα θεμελιώδη δικαιώματα τα οποία αναφέρονται ρητά στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ ως και στο άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων¹⁰³. Τέλος το Δικαστήριο της ΕΕ δεν είναι ένα εξειδικευμένο δικαστήριο ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή έννομη τάξη. Στις περιπτώσεις όμως όπου με την δράση των κοινοτικών οργάνων ετίθετο ζήτημα προσβολής θεμελιωδών δικαιωμάτων, η Ένωση ανέλαβε να προστατεύσει δραστικά τους θιγόμενους πολίτες της ΕΕ βλέποντας τα δικαιώματα τους ως αναπόσπαστο μέρος της γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου¹⁰⁴. Κατά τον ίδιο τρόπο το δικαστήριο της ΕΕ έπραξε στην εκδίκαση υποθέσεων που αφορούσε περιοριστικά μέτρα. Όσο αφορά την αναγωγή στις γενικές αρχές κοινοτικού δικαίου, αυτή αναφέρθηκε από την αρχή της δράσης του Δικαστηρίου, ώστε μέσω της νομολογίας να συμπληρώνεται η απουσία δεσμευτικού καταλόγου θεμελιωδών δικαιωμάτων¹⁰⁵.

¹⁰²Ομιλία του Κύπριου Δικαστή Γεώργιου Αρέστη στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου με ημερομηνία 30.11.2013, www.newsit.com.cy/default.php?Article&art_id=119774&catid=1, με ημερομηνία πρόσβασης 02/10/2014

¹⁰³https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems-14-el.do, με ημερομηνία πρόσβασης 01/02/2014

¹⁰⁴Σγουρίδου σε Σκουρή, άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρ. περ. 7

¹⁰⁵ Το κενό αυτό έγινε προσπάθεια να καλυφθεί με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, η εκπόνηση του οποίου αποδείχθηκε ένα δύσκολο εγχείρημα (Σαχπεκίδου, ό.π., σ. 94-96). Το τελικό κείμενο έγινε πανηγυρικά δεκτό στην σύνοδο κορυφής της Νίκαιας την 7.12.2000 (ΕΕ C 361 της 18.12.2000, σ. 1), είχε, ωστόσο, μόνο διακηρυκτικό και όχι δεσμευτικό χαρακτήρα. Πλέον ο Χάρτης επισυνάπτεται στις Συνθήκες (ΕΕ C 326 της 26.10.2012, σ. 395), ενώ το άρθρο 6 παρ. 1 ΣΕΕ (όπως ισχύει μετά την Συνθήκη της Λισαβόνας) του προσδίδει νομικό κύρος πρωτογενούς δικαίου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αθανασόπουλος Γ. Κωνσταντίνος, Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Βασικές έννοιες και οριοθετήσεις, Φιλοσοφία της Ένωσης, Ρυθμίσεις περί Ευρωπαϊκής Ένωσης, Διεύρυνση και εμβάθυνση, Σχέσεις Δικαίου Ευρωπαϊκής Ένωσης και Εθνικού Δικαίου, Οι επί μέρους Πολιτικές, Τόμος Α΄ Νέα έκδοση, Αθήνα 2008

Αδαμαντίδου Ε., Αναγνωστοπούλου – Γιαννακού Δ., Γιοβανόπουλος Ρ., Γώγος Κ., Ζιάμος Γ., Ζιάμου Θ., Ηλιάδου Αικ., Θεοχαροπούλου Ε., Ιωαννίδου Σ., Καριψιάδης Γ., Κούσης Π., Μουαμελετζή Ε., Μπουγιούκα Κ., Νάσκου-Περράκη Π., Πάντζαλη Σ., Παπακωσταντίνου Α., Παπαστεριάδου Ν., Πρεβεδούρου Ε., Σγουρίδου Αικ., Σκουρής Β., Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Βασίλειος Σκουρής, Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2003, Μέρος έκτο, Γενικές και τελικές Διατάξεις, Άρθρο 281 (πρώην α΄210), Νομική προσωπικότητα της Κοινότητας, Η Κοινότητα έχει νομική προσωπικότητα, Κοινοτικό δίκαιο και διεθνές δίκαιο

Αντιφώνηση του καθηγητή Βασίλειου Σκουρή και Προέδρου του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την ανακήρυξη του σε Επίτιμο Διδάκτορα Νομικής του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου με θέμα: Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

Δάγγογλου, Βασικά στοιχεία της Συνθήκης του Μάαστριχ, 1993

Διάσκεψη των Αντιπροσώπων των Κυβερνήσεων των κρατών μελών, Βρυξέλλες 13 Οκτωμβρίου 2004, Προσθήκη στο έγγραφο CIG 87/04 RCV.1, Θέμα: Πρωτόκολλα και παραρτήματα 1 και 2 που προσαρτώνται στην Συνθήκη για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης. Περιεχόμενα: α) Πρωτόκολλα που προσαρτώνται στην Συνθήκη για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης α) 3. Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ημερομηνίας 16/12/2004, C 310/210, 3. Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, Συνθήκη για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, Πρωτόκολλα και παραρτήματα, 3. Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης (2007)

Κοτζιάς Νίκος, Ευρωπαϊκή Ένωση: Ένα σύστημα εν τω γίνεσθε, Εκδόσεις Δελφίνι, Αθήνα 1995

Κοιμτζόγλου Ελ. Ιωάννης, Στοιχεία Δημόσιου Δικαίου, Συνταγματικό και Διοικητικό Δίκαιο σε συνδυασμό με Διεθνές και Κοινοτικό Δίκαιο, Β΄ Έκδοση, Εκδόσεις Σακκούλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2001

Κοινότητα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2003, Μέρος έκτο, Γενικές και τελικές Διατάξεις, Άρθρο 281 (πρώην α'210), Νομική προσωπικότητα της Κοινότητας, Η Κοινότητα έχει νομική προσωπικότητα, Κοινοτικό δίκαιο και διεθνές δίκαιο

Κορυφής της Νίκαιας την 7.12.2000 (ΕΕ C 361 της 18.12.2000)

Λεντζής Δ. Δημοσθένης, Η πρόσβαση στα έγγραφα των Κοινοτικών οργάνων, Δημοσιεύματα διεθνούς οικονομικού και ευρωπαϊκού δικαίου 9, Εκδόσεις Σακκούλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2008

Μαραβέγιας Ναπολέον, Τσινισιζέλης Μιχάλης, Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση, Οργάνωση και Πολιτικές, 50 χρόνια, Εκδόσεις Θεμέλιο, Βιβλιοθήκη Ευρωπαϊκών Θεμάτων 2007

Μάνεσης, Α. Συνταγματικά δικαιώματα Α' Ατομικές ελευθερίες, 1981

Μπόσκοβιτς, Κ., Η Ευρωπαϊκή Ένωση υπό το πρίσμα του Διεθνούς Δικαίου, 2000

Μουσης Νίκος, Ευρωπαϊκή Ένωση, δίκαιο, οικονομία, πολιτική, Ένατη αναθεωρημένη έκδοση, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2001

Μούσης Σ. Νίκος, Ευρωπαϊκή Ένωση, Δίκαιο – Οικονομία – Πολιτική, Δωδέκατη αναθεωρημένη έκδοση, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2008

Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2012 σχετικά με το σχέδιο κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του παραρτήματος (1) του Οργανισμού (02074/2011 – C7-0090/2011 – 2011/0901A (COD))

Ξανθούλης Εμμ. Ναπολέον, Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης Ευρωπαϊκής Ένωσης – Θεσμοί/όργανα ΕΕ, διοικητική διαδικασία- υπαλληλικές διαφορές – υπάλληλοι ΕΕ, υπαλληλικό δίκαιο, δικονομία- Δικαιοδοτικά όργανα ΕΕ

Πρωτόκολλο περί Οργανισμού του Δικαστηρίου, (ΕΕ C 325, 24.12.2002)

Πρωτόκολλο σχετικά με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ημερομηνίας 05 Ιουλίου 2012 - Στρασβούργο

Παπαδοπούλου, Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου II/2006

Παπαδοπούλου, Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου 1/2009

Σαχπεκίδου Ρ. Ευγενία, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β' έκδοση, Εκδόσεις Σακκούλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2013

Σγουρίδου σε Σκουρή, άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρ. περ. 7

Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό δίκαιο, Θεσμοί

Σκανδάμης Ν., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, κείμενα, 2. Πολιτικά θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2005

Σκανδάμη Ν., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, κείμενα, 3. Λειτουργία των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2003

Σημειώσεις μαθήματος Ο.Ν.Ε και Οικονομική Δικακυβέρνηση (LLM590) με καθηγητή τον Ναπαλέων Μαραγιέβια

Σχετικά με την πρόταση του κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του παραρτήματος (1) του Οργανισμού (02074/2011 – C7-0090/2011 – 2011/0901A (COD))

Χριστιανός Α. Βασίλειος, Εισαγωγή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2010, 2011, Νομική Βιβλιοθήκη ΑΕΒΕ

Neill Nugent, Επιμέλεια-Επίμετρο: Μενδρινού Μ.Μαρία, Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιστορία, Θεσμοί, Πολιτικές, Γ' πλήρως αναθεωρημένη έκδοση

ΑΓΓΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

C.HILSON, What's in a right? The relationship between Community, fundamental and citizenship rights in EU law, ELRev. 2004

Council and Commission, judgment of the Grand Chamber of 3 September 2008, nyr.", 46 Common Market Law Review, (2009)

E. F. Defeis, "Targeted sanctions, human rights and the Court of First Instance of the European Community", 30 Fordam International Law Journal, (May 2007)

KANNINEN, Le Tribunal de la fonction publique de l' UE- la premiere jurisdiction specialisee dans le systeme juridictionnel del Union europeenne, Liber Amicorum in Honour of Sven Norberg, Brussels, 2006

Rasmussen, τόμος τριάντα χρόνια κοινοτικού δικαίου

Roben, Grabitz/Hilf/Nettesheim, Art.67 AEUN, αριθμός 105

Simma/Vedder εις Grabitz/Hilf, α'. 281 ΕΚ, αρ. περ.37

Tomuschat εις Groeben//Thiesing, α'. 210 ΕΚ, αρ. περ. 42, Ukrow εις Calliess/Ruffert, α'. 281 ΕΚ, αρ. Περ.22. Contra

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.3.10.html

https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems-14-el.do

www.greekjustice.gr/ΓΕΝΙΚΑ-ΠΕΡΙ-NΟΜΟΛΟΓΙΑΣ-ΚΑΙ-ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ/article/325.Νομολογία%20Δικαστηρίου%20ΕΕ
www.uom.gr/en_synt/pdf/el02100224.pdf

www.ciemen.cat/Mercator/pdf/ve/CEauexe/04.pdf,

www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2012-0185&language=EL

www.soc.aegean.gr/ext-files/gr/keo/gr-keo-eyropaiko-dikaio-grigoriou-pdf

www.newsit.com.cy/default.php?=Article&art_id= 119774&catid=1

www.newsit.com.cy/default.php?=Article&art_id= 119774&catid=1

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΔΕΚ, Kadi/ Al Barakaat, Απόφαση-σταθμό ΔΕΚ, 15.7.1964, Costa κατά ENEL, 1964.1191. A. Gattini, “Joined Cases C-402/05 P & 415/05 P, Yassin Abdullah Kadi, Al Barakaat International Foundation v.

ΔΕΚ 15.07.1964, Costa/ENEL, 6/64, ελλΣυλλ 1954-1964.1191 ΔΕΚ, 14.12.1991, Γνωμοδότηση 1/91, Συλλ 1991.1-6079, σκέψη 35 επ. Lock, CMLRev 2011.1028

ΔΕΚ, 15.7.1964, 6/64, ελλΣυλλ 1954-1964.1191

ΔΕΚ, 30.4.1974, Haegeman, 181/73, ελλΣυλλ 1974.245

ΔΕΚ 20.2.1979, Rewe, 120/78, ελλΣυλλ 1979.321

ΔΕΚ 89/85, Ahlstrom, Συλλ. 1988, 5193

ΔΕΚ, 23.4.1986, Les Verts/Κοινοβουλίου, 294/83, Συλλ 1986.1339

ΔΕΚ C-286/90, Pulsen, Συλλ. 1992

ΔΕΚ 90 και 91/63, Επιτροπή/Λουξεμβούργο και Βέλγιο, Συλλ. 1964, 1217, 7/71, Επιτροπή/Γαλλία, Συλλ. 1971, 1003

ΔΕΚ, 20.09.1990, Sevince, C-192/89, Συλλ 1990.1-3461

ΔΕΚ 17.09.2002, C-413/99 Baumbast και R. Συλλογή 2002

ΔΕΚ 23.03.2004, C-138/02 Collins, Συλλογή 2004

ΔΕΚ, 27.4.2004, Turner, C-159/02, Συλλ. 2004

ΠΕΚ, 21.9.2005, Ahmed Ali Yusuf και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, T-306/01

Casaqvande (1974), Σύλλογή

Defrenne κατά Sabena (1976), Συλλογή

Gewerkschaftsbund, Massa et al (1974), Συλλογή

Haner (1979), Συλλογή

Hoechst AG κατά επιτροπής (1989), Συλλογή

International Trade Association (1970)

Internationale Handelsqesellschaft (1970), Συλλογή

Johnston κατά Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary (1986), Pacastaing κατά Βελγίου (1980), Συλλογή

Klocknerwerke AG (1962), Συλλογή

National Panasonic (1980), Συλλογή

Prais (1976), Συλλογή

Schrader κατά Hauptzollamt Gronau (1989)

StixHackl 18.03.2004, C-36/02 Omega Spielhallen and Automatenaufstellungs GmbH, Συλλογή 2004

Usinor (1984)

UBUB,UBBB (1984)

Γαλλία (1985)

Επιτροπή κατά Γερμανίας (1989)

Επιτροπή κατά ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας (1992)

Κορυφής της Νίκαιας την 7.12.2000 (ΕΕ C 361 της 18.12.2000)